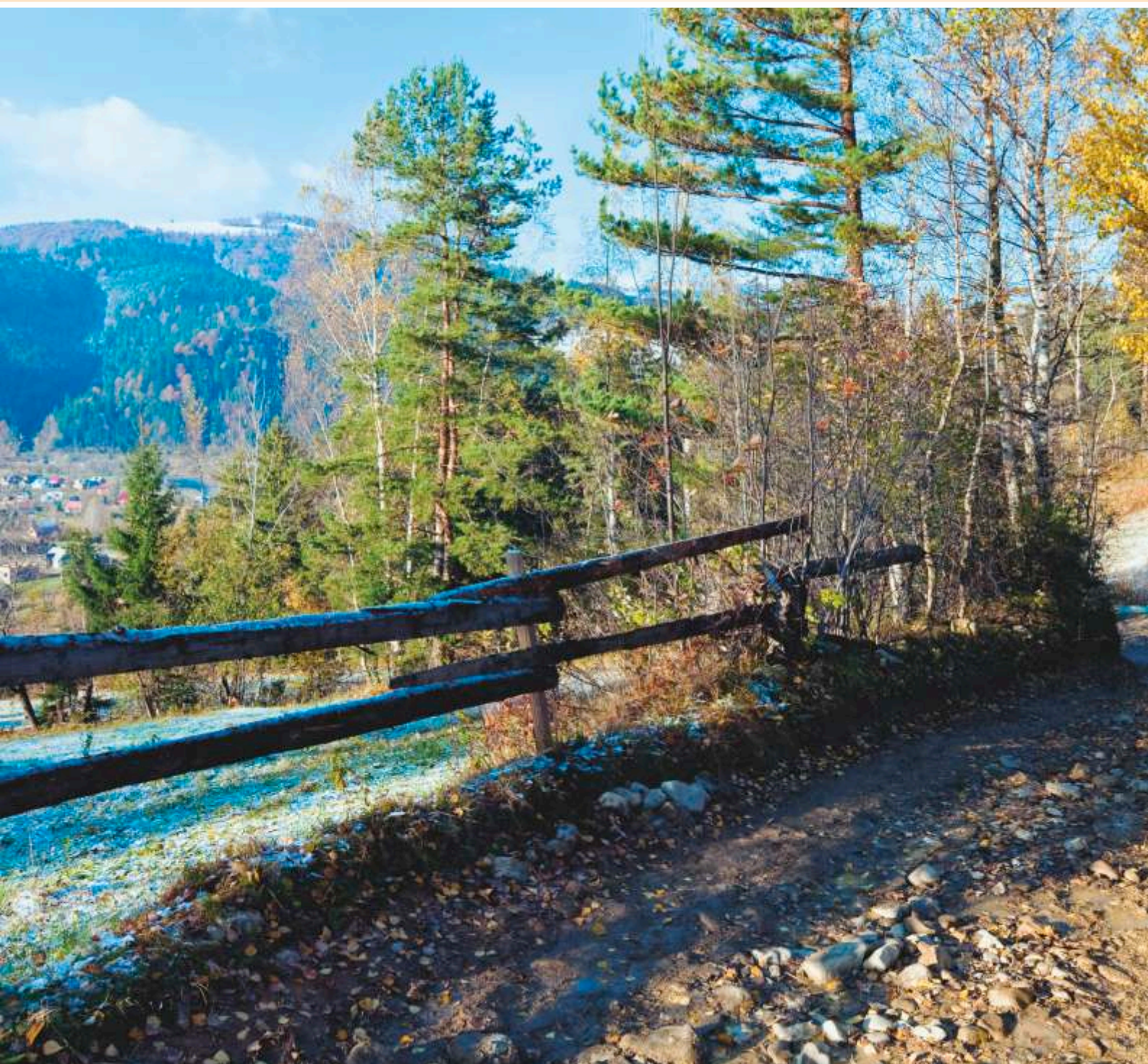

POLONUS

Pismo Związku Polaków w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor din România

11 (208) 2013

Obchody 95. rocznicy odzyskania niepodległości

Warszawa

Uroczystości przed Grobem Nieznanego Żołnierza i marsz „Razem Dla Niepodległej” były w Warszawie głównymi akcentami obchodów Święta

Grób Nieznanego Żołnierza

Niepodległości. Pochód, na czele którego szedł prezydent Bronisław Komorowski, wyruszył spod Grobu Nieznanego Żołnierza, przeszedł Krakowskim Przedmieściem, Nowym Światem, placem Trzech Krzyży i Alejami Ujazdowskimi aż do Belwederu, gdzie zakończył się pod pomnikiem marszałka Józefa Piłsudskiego. Prezydentowi towarzyszyli m.in. marszałkowie Sejmu i Senatu – Ewa Kopacz i Bogdan Borusewicz, premier Donald Tusk, wicepremier Janusz Piechociński, prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz oraz ministrowie. Atrakcją marszu był wyremontowany zabytkowy czołg Renault FT 17; służył on w polskim wojsku, biorąc m.in. udział w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. Został odnaleziony w ubiegłym roku w Afganistanie.

Pierwszym przystankiem na trasie marszu był pomnik kardynała Stefana Wyszyńskiego. Przed pomnikiem Prymasa Tysiąclecia wieniec złożył prezydent wraz z biskupem połowym Wojska Polskiego Józefem Guzdkiem. Odśpiewano pieśń „Boże, coś Polskę”. Odmówiono także modlitwę „Ojcze nasz” za pomyślność Ojczyzny.

Następnie Bronisław Komorowski oraz liderzy Polskiego Stronnictwa Ludowego

Sărbătorirea a 95 de ani de la dobândirea independenței

Varșovia

Festivitățile din fața Mormântului Soldatului Necunoscut și marșul „Împreună Pentru Polonia Independentă” au fost, la Varșovia, principalele accente ale Sărbătorii Independenței. Marșul având în frunte pe președintele Bronisław Komorowski a pornit de la Mormântul Soldatului Necunoscut, a parcurs Krakowskie Przedmieście, Nowy Świat, piața Trei Cruci și Aleile Ujazdowski până la Belvedere unde s-a încheiat la monumentul mareșalului Józef Piłsudski. Președintele a fost însoțit, printre alții, de mareșalii Seimului și Senatului – Ewa Kopacz și Bogdan Borusewicz, premierul Donald Tusk, vicepremierul Janusz Piechociński (Partidul Popular Polonez), președintele Varșoviei Hanna Gronkiewicz-Waltz și miniștrii. Atracția marșului a fost tancul istoric reparat Renault FT 17 care a servit în armata polonă participând, printre altele, la războiul polono-bolșevic din 1920. El a fost găsit anul trecut în Afganistan.

Prima oprire pe traseul Marșului a fost la monumentul Cardinalului Stefan Wyszyński. În fața monumentului Primatului Mileniului coroana a fost depusă de președinte și episcopul de campanie al Armatei Polone – Józef Guzdek. S-a cântat „Boże, coś Polskę”. S-a spus rugăciunea „Tatăl nostru” pentru prosperi-

Prezydent RP wraz z ministrem ON Tomaszem Siemoniakiem dekorują świąteczną kokardą zabytkowy czołg Renault FT17

Przemówienie Prezydenta Bronisława Komorowskiego na Placu Piłsudskiego

złożyli wieńce przed pomnikiem Wincentego Witosa, przywódcy ruchu ludowego, trzykrotnego premiera II RP. Uczestnicy marszu „Razem dla Niepodległej” odśpiewali „Rotę”.

Przed pomnikiem Stefana Roweckiego „Grota” Bronisławowi Komorowskiemu towarzyszyli m.in. minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak oraz dyrektor Muzeum Powstania Warszawskiego Jan Ołdakowski. Odśpiewano tam hymn Armii Krajowej.

Później prezydent złożył kwiaty przed pomnikiem Ignacego Jana Paderewskiego. Wieńce tam składali także premierzy III RP. Przed tym pomnikiem odśpiewano „Pieśń rycerską”.

Prezydent upamiętnił też współtwórcę Narodowej Demokracji – Romana Dmowskiego, składając wieniec pod jego pomnikiem. Odśpiewano tam „Pieśń Konfederatów Barskich”.

Marsz zakończył się po godz. 15 przy pomniku marszałka Józefa Piłsudskiego obok Belwederu. W marszu uczestniczyli szef kancelarii prezydenta Jacek Michałowski, ministrowie w KPRP i doradcy prezydenta RP.

Prezydent na trasie marszu witał się z jego uczestnikami, podawał im ręce, rozdawał też biało-czerwone kokardy narodowe. Wzdłuż Alei Ujazdowskich wielu mieszkańców Warszawy i turystów ustawiało się, aby obejrzeć przemarsz „Razem dla Niepodległej”. Po marszu jego uczestnicy mogli poczęstować się wojskową grochówką i żurkiem z wojskowej kuchni polowej i obejrzeć wyremontowany czołg Renault FT 17 na dziedzińcu Belwederu.

tatea Patriei. Apoi, Bronisław Komorowski și liderul PPP au depus coroane la monumentul lui Wincenty Witos, conducătorul mișcării populare, de trei ori premier al celei de a II-a Republici. Participanții la marș au cântat „Rota”.

În fața monumentului lui Stefan Rowecki – „Grota” Bronisław Komorowski a fost însoțit, printre alții, de ministrul apărării naționale Tomasz Siemoniak și directorul Muzeului Insurecției din Varșovia Jan Ołdakowski. Acolo s-a cântat imnul Armatei Naționale.

Apoi președintele a depus flori la monumentul lui Ignacy Jan Paderewski. Acolo au depus coroane și premierii celei de a III-a Republici. În fața acestui monument s-a cântat „Cântecul cavaleresc”.

Przemówienie Prezydenta RP przed pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego

Președintele a evocat și pe Roman Dmowski – unul dintre creatorii Democrației Naționale, depunând o coroană de flori la monumentul lui, unde s-a cântat și „Cântecul Confederaților de la Bar”.

Marșul s-a încheiat după ora 15 la monumentul Mareșalului Józef Piłsudski lângă Belvedere. La marș au participat șeful cancelariei președintelui – Jacek Michałowski, miniștrii cancelariei președintelui R.P. și consilierii președintelui R.P.

Pe traseul marșului, președintele a salutat participanții la marș, a dat mâna cu ei, de asemenea a împărțit cocarde naționale alb-roșii. De-a lungul Aleilor Ujazdowski s-au aliniat mulți locuitori ai Varșoviei și turiști, pentru a privi marșul „Împreună Pentru Polonia Independentă”. După marș participanții au putut să guste supă de mazăre și „żurek” din bucătăria de campanie și să viziteze tancul Renault FT 17 din domeniul Belvedere.

Marsz „Razem dla Niepodległej” był radosnym wydarzeniem.

Tekst i zdjęcia: Grażyna Myślińska

Marșul „Împreună pentru Polonia Independentă” a fost un eveniment plin de bucurie.

Trad. St. Iachimovschi

* * * * *

AMOR PATRIAE SUPREMA LEX ESTO

Iubirea patriei este legea noastră

Destinul istoric și cultural al Poloniei au fost, sunt și credem că vor fi în continuare fascinante, oferind în secolele XV-XVII exemplul unui bastion al creștinătății (*propugnaculum christianitatis* – scut al creștinătății) împotriva atacurilor turco-tătare. Acest rol strălucit asumat a culminat în ziua de 12 septembrie 1683, când Jan Sobieski a zdrobit la Viena oștile vizirului Kara Mustafa, bătălia în cauză marcând pentru istorici, în mod oficial, începutul declinului Imperiului Otoman.

Bastion al culturii occidentale în răsăritul Europei, Polonia (Republica sau Uniunea Polono-Lituaniană) a oferit totodată umanității în perioada cuprinsă între sfârșitul secolului XVI – prima jumătate a secolului XVIII un stil cultural unic, „sarmaticismul”, parte a stilului baroc – creat de nobilii polonezi. Stilul „sarmatic” a fost creat și răspândit de nobilii poloni în baza ideii din secolul XIII – nedovedită istoric – că ei sunt urmașii sarmaților din Antichitate. În consecință, când nobilii din centrul, nordul și vestul Europei se îmbrăcau și erau educați relativ uniform, nobilii poloni aveau aproximativ aceleași cunoștințe literare, științifice și militare ca aceștia, însă preferau să adopte o ținută vestimentară mai mult orientală, cu contășul (kontusz) fără mâneci sau cu mânecile largi, despicate sau deschise, purtat pe deasupra, cu župan-ul (o tunică lungă până la călcăie) pe dedesubt, cu cingătoarea lată și împodobită,

Miłość ojczyzny naszym prawem

Dzieje i kultura Polski były, są i jestem przekonany, że będą nadal fascynujące. W wiekach XV-XVII Polska była bastionem chrześcijaństwa (*propugnaculum christianitatis* – osłona chrześcijaństwa) wobec ataków turecko-tatarskich. Punkt kulminacyjny tej zaszczytnej przyjętej na siebie roli stanowił dzień 12 września 1683 r., kiedy to Jan III Sobieski rozgromił pod Wiedniem wojska wezyra Kara Mustafy w bitwie, która, zdaniem historyków, oficjalnie rozpoczęła proces upadku Imperium Otomańskiego.

Będąc przedmurzem kultury zachodniej na wschodzie Europy, Polska (Rzeczpospolita czy Unia Polsko-Litewska) stworzyła pomiędzy końcem XVI a pierwszą połową XVIII w. unikalną barokową formację kulturową – sarmatyzm – stworzony i rozpowszechniany przez polską szlachtę na podstawie teorii, naukowo niedowiedzianej, że są oni potomkami starożytnego ludu Sarmatów. W konsekwencji, podczas gdy ubiór i edukacja szlachty ze środkowej, północnej i zachodniej Europy były w miarę jednolite, polska szlachta, posiadając podobną wiedzę literacką, naukową, militarną, preferowała jednak przyjęcie ubioru bardziej wschodniego: z wierzchnim kontuszem z wylotami (rozciętymi od pachy do łokci rękawami), noszonym na żupanie (długa szata z rękawami), przepasanym szerokim wzorzystym pasem, przy którym noszono szable – paradne karabele. Mimo

de care atârna întotdeauna sabia de luptă (szabla) sau de paradă (karabela). În pofida opulenței, bogăției și deoseori truției lor, valoarea militară și dragostea față de țară și de valorile ei nu au lipsit niciodată acestor nobili, care au servit mai ales în exil cauza Poloniei, în cadrul revoluțiilor americană și franceză, în cadrul războaielor napoleoniene sau în cadrul diferitelor mișcări culturale și artistice din Europa secolului XIX. Neîndoind, în acest secol problema independenței Poloniei devenise o problemă europeană, însă forțele poloneze din diaspora nu erau suficiente pentru refacerea statului polon.

Același nestins *amor patriae* al nobililor, transferat în secolele XVIII-XIX prin cultură și educație în straturile cele mai adânci ale poporului, coroborat cu lupta polonezilor din diaspora, este „responsabil” pentru renașterea statului polon independent, după cele trei împărțiri teritoriale la care a fost supus în ultimele trei decenii ale veacului XVIII. Munca neprecupețită de „îmbărbătare a inimilor” (H. Sienkiewicz) a unor generații de poeți, prozatori, istorici și militari făcea ca acțiunea de refacere a Poloniei independente să fie deosebit de bine motivată spiritual, lipsind numai ocazia potrivită în acest sens.

Această ocazie a fost oferită de izbucnirea primului război mondial, fiind nemijlocit legată de viața și activitatea lui Józef Klemens Piłsudski (1867-1935). Menționăm că viitorul mareșal și președinte al Poloniei s-a născut pe 5 decembrie 1867 la Żułów (Lituania) într-o veche familie polono-lituaniană, de extracție nobiliară. Deși în tinerețe a cochetat cu mișcarea socialistă, și-a dat repede seama că independența Poloniei poate fi obținută numai pe calea armelor.

În consecință, sub conducerea sa se înființează la Cracovia, în 1914, celebrele Legiuni Poloneze, formate din voluntari gata să-și riște viața pentru refacerea statului polon. Lupta pentru independență a polonezilor din teritoriile („tronsoanele” – în istoriografia problemei) stăpânite de ruși, austrieci și germani, a avut un puternic ecou în Bucovina. De aceea, mulți polonezi bucovineni din localitățile Dunawiec, Davideni, Lukawiec, Solonețu Nou, Pleșa, Poiana Micului, Stara Huta, Tereblecea, Cernăuți și Storjineț s-au înrolat în Brigada a II-a, supranumită „Brigada Carpaților”, care a luptat de partea Puterilor Centrale (Austro-Ungaria și Germania), împotriva Rusiei. Tot în 1914, viitorul mareșal al Poloniei crează Organizația Militară Polonă (Polska Organizacja

całego ich bogactwa i niekiedy pychy, talenty militarne i poświęcenie dla ojczyzny były zawsze nieodłącznymi elementami polskiej szlachty, służącymi polskiej sprawie, zwłaszcza na emigracji, podczas rewolucji amerykańskiej i francuskiej, podczas wojen napoleońskich i wszelkich ruchów kulturalnych w Europie XIX w. Wówczas to sprawa polskiej niepodległości stała się także problemem europejskim, jednak polskie siły na obczyźnie były niewystarczające dla odrodzenia państwa polskiego.

To właśnie ta niewygasła „miłość ojczyzny” polskiej szlachty, przeniesiona w wiekach XVIII i XIX poprzez kulturę i edukację na wszystkie, nawet najniższe stany społeczne, potwierdzona walką Polaków na emigracji, doprowadziła do odrodzenia niepodległej Polski po okresie podziału w wyniku zaborów. Nieustające wysiłki „ku pokrzepieniu serc” (Henryk Sienkiewicz) całych pokoleń poetów, pisarzy, historyków i wojskowych sprawiły, że proces odradzania się niepodległej Polski miał wyjątkowo silną motywację duchową, brakowało jedynie odpowiedniej ku temu okazji.

Wybuch pierwszej wojny światowej stworzył taką okazję, dodatkowo bezpośrednio związaną z działalnością Józefa Klemensa Piłsudskiego (1867-1935). Przypomnę jedynie, że przyszły Marszałek i Naczelnik Państwa Polskiego urodził się 5 grudnia 1867 r. w Żułowie (na Litwie) w polskolitevskiej rodzinie o szlacheckich korzeniach. Chociaż w młodości kokietował z ruchem socjalistycznym, szybko zdał sobie sprawę z tego, że niepodległość Polski wywalczyć można jedynie na drodze militarnej.

W konsekwencji, pod jego dowództwem powstały w Krakowie w 1914 r. słynne Legiony Polskie, złożone z ochotników gotowych na najwyższe poświęcenie w imię

niepodległości ojczyzny. Walka o wolność Polaków z zaborów rosyjskiego, austriackiego i pruskiego odbiła się szerokim echem także na Bukowinie. Wielu Polaków z Dunawca, Dawiden, Łukawca, Nowego Szołca, Pleszy, Pojany Mikuli, Starej Huty, Terebleczy, Czerniowiec czy Storjożyńca zaciągnęło się do II Brygady, zwanej Karpacką, która walczyła po stronie państw centralnych (Autro-Węgry i Niemcy) przeciwko Rosji. Także w 1914 r. przyszły Marszałek Polski stworzył Polską Organizację Wojskową,

Marszałek Józef Piłsudski
Autor J. Dziubinski

Foto: KL

Wojskowa), precursoare a serviciilor secrete polone și folosită în timpul Primului Război Mondial pentru spionaj și sabotaje.

Presate puternic de forțele franco-engleze în vestul Europei și de cele ruse în răsăritul continentului, Austro-Ungaria și Germania au decis, la 5 noiembrie 1916, să ofere independența teritoriilor poloneze aflate sub dominația lor, pentru a convinge un număr mai mare de polonezi să intre în forțele comandate de Piłsudski, care luptau contra trupelor ruse.

Deoarece el a interzis în iulie 1917 ostașilor și ofițerilor din forțele polone să depună jurământul de credință față de împăratul Germaniei, a fost închis în fortăreața de la Magdeburg.

Cu 3 zile înainte de terminarea primului război mondial, pe data de 8 noiembrie 1918, Piłsudski a fost eliberat din prizonierat de către germani și trimis la Varșovia, deoarece ei sperau ca acesta să creeze un corp de trupe fidele lor.

Pe data de 10 noiembrie 1918, Piłsudski sosea la Varșovia, iar a doua zi era proclamată independența statului polonez. Cu această ocazie, Consiliul de Regentă îl numea pe cel mai capabil militar din țară comandant suprem (*en chef*) al trupelor polone. Pe data de 22 noiembrie 1918, Józef Klemens Piłsudski primea titlul de Șef al Statului (Naczelnik Państwa).

Data de 11 noiembrie 1918 – Ziua Independenței Poloniei – a reconfirmat încă o dată vitalitatea nestinsă a ideii de patrie la polonezi, în contextul în care liderii lor au considerat încă începând cu secolul XVIII că valoarea supremă pentru care merită să lupte este refacerea Poloniei independente – *Amor Patriae Suprema Lex Esto*.

dr. Florin Pintescu

Universitatea „Ștefan ce Mare” din Suceava

* * * * *

De Sărbătoarea Națională a Poloniei

Ziua de 11 noiembrie este înscrisă cu litere de aur în cartea de istorie a Poloniei. Este ziua în care, după 123 de ani, Polonia a devenit independentă.

Polonezii din întreaga lume sărbătoresc această zi, omagiindu-și înaintașii care au luptat, uneori cu

bună precursorem polschie służb specjalnych, wykorzystywaną do działań wywiadowczych i dywersyjnych.

Bună precursorem polschie służb specjalnych, wykorzystywaną do działań wywiadowczych i dywersyjnych. Będące pod silną presją sił francusko-angielskich na zachodzie Europy i rosyjskich na wschodzie kontynentu, Austro-Węgry i Niemcy wydały 5 listopada 1916 r. akt gwarantujący powstanie samodzielnego Królestwa Polskiego, aby przekonać większą liczbę rekrutów do wstąpienia do wojsk dowodzonych przez Piłsudskiego, walczących z Rosją.

Ponieważ jednak Piłsudski zlecił w lipcu 1917 r. legionistom, by nie składali przysięgi na wierność cesarzowi Niemiec, uwięziono go w twierdzy w Magdeburgu. Na trzy dni przed zakończeniem pierwszej wojny światowej, 8 listopada 1918 r., Piłsudski został uwolniony z więzienia i wysłany do Warszawy przez Niemców, którzy liczyli, że sformuje tam wierne im oddziały.

10 listopada Piłsudski dociera do Warszawy i już następnego dnia Polska ogłasza niepodległość. Rada Regencyjna mianuje Piłsudskiego Naczelnym Dowódcą Wojsk Polskich. 22 listopada 1918 r. Józef Klemens Piłsudski obejmuje urząd Naczelnika Państwa.

11 listopada 1918 r. – na jego pamiątkę 11 listopada jest narodowym Świętem Niepodległości – potwierdza nieśmiertelną żywotność polskiej idei ojczyzny. Jeszcze w początkach XVIII w. rządzący uważali, że najwyższą wartością, dla której warto walczyć jest odrodzenie niepodległej Polski – *Amor Patriae Suprema Lex Esto* (motto polskiej husarii).

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Z okazji Święta Niepodległości Polski

11 listopada to dzień, który złotymi zgłoskami zapisał się w dziejach Polski. To dzień, kiedy po 123 latach zaborów Polska odzyskała niepodległość.

Dzień ten świętują Polacy na całym świecie, oddając hołd przodkom, którzy niejednokrotnie za cenę

prețul vieții, pentru ca „Polonia să fie Polonie” cum glăsuiește un cântec.

Uniunea Polonezilor din România a organizat cu acest prilej o expoziție de pictură intitulată „Flori pentru libertate” cuprinzând 30 de lucrări al căror autor este Iulian Dziubinski, membru al Asociației Polonezilor din Suceava. Vernisarea expoziției a avut loc în ziua de 15 noiembrie a.c., la Muzeul de Științele Naturii.

Între tablourile cu motive florale, la loc de cinste s-a aflat portretul Mareșalului Józef Piłsudski – făuritorul statului polonez independent și modern.

La început a luat cuvântul Ghervazen Longher – președintele Uniunii Polonezilor din România care s-a referit la bunele relații româno-polone de-a lungul veacurilor, subliniind semnificația zilei de 11 noiembrie. A urmat Ion Drăgușanu – scriitor și publicist care a evidențiat legăturile istorice între cele două țări, apreciind că frenezia culorilor folosite de autor sunt o dovadă a presiunii timpului. Profesorul și pictorul Vespasian Ionașcu s-a oprit la simbolistica

zycia walczyli, aby „Polska była Polską”, jak w słowach znanej piosenki.

Związek Polaków w Rumunii zorganizował z tej okazji wystawę malarstwa pod tytułem „Kwiaty dla wolności”. Autorem wystawionych 30 obrazów jest Iulian Dziubinski – członek Stowarzyszenia Polaków w Suczawie. Wernisaż miał miejsce 15 listopada w Muzeum Przyrodniczym w Suczawie.

Pomiędzy obrazami z motywami florystycznymi znajdował się portret Marszałka Józefa Piłsudskiego – twórcy niepodległego i nowoczesnego państwa polskiego.

Podczas otwarcia wystawy głos zabrał Gerwazy Longher – prezes Związku Polaków w Rumunii, który mówił o dobrych relacjach polsko-rumuńskich na przestrzeni wieków, podkreślając także znaczenie dnia 11 listopada. Następnie Ion Drăgușanu – pisarz i publicysta, podkreślił związki historyczne pomiędzy Polską i Rumunią, a nasylenie użytych przez malarza

Foto: KL

unor elemente din compozițiile cu natură statică. Iulia Andrieș – profesor, muzeograf și pictor a afirmat că a urmărit, de-a lungul anilor, evoluția artistică a autorului, remarcând dorința de perfecționare continuă pe plan artistic.

În încheiere, autorul a mulțumit tuturor celor prezenți. Expoziția va fi deschisă în perioada 15 – 31 noiembrie.

Stanislava Iachimovschi

Foto: F. Marculeac

kolorów uznał za dowód presji czasu. Profesor i malarz Vespasian Ionașcu omówił symbolistykę pewnych elementów kompozycji martwej natury, a profesor, muzeograf i malarka Iulia Andrieș przyznała, że od lat obserwuje rozwój artystyczny autora i zauważa dążenie do ciągłego doskonalenia.

Na zakończenie autor podziękował obecnym. Wystawę obejrzeć można do 31 listopada.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

* * * * *

11 noiembrie la Iași

Ziua Independenței Poloniei a fost marcată la Iași, printr-un parteneriat între Uniunea Polonezilor din România și Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi”.

În cadrul Bibliotecii a fost amenajat un stand de carte având ca tematică atât istoria și civilizația poloneză cât și tradițiile și realizările minorității poloneze din România. La stand au fost prezentate publicațiile Uniunii Poloneze din România, alte materiale informative cu referire la istoria minorității poloneze din România. Domnul Cazimir Longher a vernisat o expoziție de fotografie, având ca tematică tradițiile poloneze din Bucovina, prezentând momente de referință din viața comunităților poloneze din Solonețu Nou, Poiana Micului și Pleșa. Doamna Ana Zielonka, coordonatoarea ansamblului artistic „Solonceanca”, a prezentat costumele populare specifice muntenilor polonezi, dar și pe cele specifice nobililor evului mediu polonez.

Cei prezenți la manifestarea dedicată Zilei Independenței Poloniei au primit materiale promoționale oferite de Uniunea Polonezilor din România și au fost invitați să guste din produsele culinare specifice bucătăriei poloneze. Ambianța sonoră a

11 listopada w Jassach

Święto Niepodległości Polski obchodzono także w Jassach, dzięki współpracy Związku Polaków w Rumunii i Biblioteki Wojewódzkiej im. Gheorghe Asachi.

W bibliotece urządzono specjalne stoisko, prezentujące zarówno polską historię i kulturę, jak i tradycje i osiągnięcia polskiej mniejszości w Rumunii. Znalazły się na nim publikacje wydawane przez Związek Polaków w Rumunii, jak również materiały promocyjne na temat polskiej mniejszości. Odbyła się także wystawa fotografii autorstwa Kazimira Longiera, prezentujących życie i tradycje Polaków bukowińskich ze skupisk polskich z Nowego Szołca, Pojany Mikuli i Pleszy. Ana Zielonka, kierownik zespołu ludowego „Sołonceanka”, zaprezentowała stroje górali czadeckich, jak również polskie narodowe stroje szlacheckie.

Obecni podczas imprezy poświęconej Świętu Niepodległości Polski od Związku Polaków w Rumunii otrzymali materiały promocyjne i mogli skosztować

fost asigurată de înregistrările muzicale ale ansamblului „Solonceanca”.

Felicităm pe această cale inițiatorii parteneriatului dintre Uniunea Polonezilor din România și Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” din Iași, domnul Ghervazen Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România și domnul Daniel Nicolae Doboș director al Bibliotecii Județene „Gheorghe Asachi” din Iași. De asemeni o implicare deosebită în organizarea evenimentului a avut-o doamna Stanislava Iachimovschi din Partea Uniunii Polonezilor și doamna Diana Gheorghieș – șef Serviciu Programe Culturale la Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” Iași. Nu putem să nu remarcăm sprijinul oferit de S.C. „Mărțișorul” SRL Cacica, administrator Teodora Boloca, care a pus la dispoziție produse de patiserie tradiționale poloneze.

Credem că prin acest parteneriat, istoria și tradițiile minorității poloneze din România s-au făcut cunoscute și la Iași unde există încă o parte a sufletului polonez.

Ioan Adrian Munteanu

tradycyjnych polskich potraw. Tło muzyczne stanowiły nagrania pieśni w wykonaniu zespołu „Sołonceanka”.

Gratulujemy pomysłu wspólnego projektu Związku Polaków w Rumunii i Biblioteki Wojewódzkiej im. Gheorghe Asachi jego inicjatorom – prezesowi Gerwazemu Longherowi i dyrektorowi biblioteki Danielowi Nicolae Doboșowi. Szczególnie zaangażowane w organizację przedsięwzięcia były także Stanisława Jakimowska ze Związku Polaków w Rumunii oraz Diana Gheorghieș – kierownik Biura ds. Programów Kulturalnych Biblioteki Wojewódzkiej im. Gheorghe Asachi. Nie można pominąć także wsparcia udzielonego przez firmę Mărțișorul z Kaczyki, administrowaną przez Teodorę Boloca, która zaoferowała tradycyjne polskie wypieki.

Dzięki temu wspólnemu projektowi z polską historią i tradycjami polskiej mniejszości w Rumunii mogli zapoznać się mieszkańcy Jass, gdzie wciąż jeszcze czuje się obecność polskości.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Foto: F. Marculeac

Consiliul Diasporei Poloneze Mondiale

La Pułtusk, în zilele de 8-11 noiembrie 2013 a avut loc congresul Consiliului Diasporei Poloneze Mondiale. Aici s-au întrunit 67 de delegați din Europa, SUA, Canada, America Latină și Australia. Diaspora poloneză din România a fost reprezentată de Ghervazen Longher și Stanislava Iachimovschi. Lucrările congresului au început în dimineața zilei de 9 noiembrie fiind deschise de Helena Miziniak cu votarea ordinii de zi.

Rada Polonii Świata

W dniach 9-11 listopada w Pułtusku odbył się zjazd Rady Polonii Świata z udziałem 67 delegatów z całej Europy, USA, Kanady, Ameryki Łacińskiej i Australii. Polonię rumuńską reprezentowali Gerwazy Longher i Stanisława Jakimowska. Obrady, które otworzyła Helena Miziniak, rozpoczęły się 9 listopada przegłosowaniem porządku dnia.

Au fost prezentate referate cu următoarele teme: Viitorul Diasporei Poloneze – integrarea și rolul acesteia în țările de rezidență, Relațiile Polonia – Diaspora Poloneză, Propagarea și apărarea bunului nume al Poloniei și polonezilor, Carta polonezului, repatrierea și dubla cetățenie, canonizarea lui Ioan Paul

Dyskutowano na temat przyszłości Polonii, jej integracji i roli w krajach zamieszkania, relacji Polska – Polonia, propagowaniu i ochronie dobrego imienia Polski i Polaków, Karcie Polaka, repatriacji i podwójnym obywatelstwie, a także kanonizacji Jana Pawła II w 2014 r. – roku integracji Polaków na świecie. Zaprezentowano i poddano głosowaniu poprawki do statutu oraz wybrano komisję statutową. Punktem szczególnym programu był wybór prezesa Rady Polonii Świata, wiceprezesów, sekretarza, skarbnika i komisji rewizyjnej. Spośród dwóch kandydatów: Jana Cytowskiego z Kanady i Franciszka Spuli z USA, wybrano tego pierwszego.

al II-lea – 2014 – anul integrării polonezilor în lume. Fiecare din aceste referate a fost urmat de discuții. S-a prezentat și s-a supus la vot statutul reactualizat și s-a ales comisia statutară. Un punct aparte l-au reprezentat alegerile pentru președintele Consiliului Diasporei Poloneze Mondiale, a vicepreședinților, secretarului, trezorerului și a comisiei de revizie. Pentru funcția de președinte au candidat Jan Cytowski – Canada și Franciszek Spula – SUA, primul obținând majoritatea voturilor.

Na zakończenie głos zabrał J. E. biskup Wiesław Lechowicz, dyrektor TVP Polonia Łukasz Kardas oraz Longin Komołowski – prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Wszyscy

În încheiere au luat cuvântul invitații – Excelența Sa episcopul Wiesław Lechowicz, directorul TVP Polonia – Łukasz Kardas și Longin Komołowski – președintele Asociației „Wspólnota Polska”. Toți au subliniat că scopul principal al CDDM este binele Poloniei și al polonezilor de pretutindeni. În ziua de 11 noiembrie, participanții congresului, la invitația președintelui Bronisław Komorowski, au luat parte la festivitățile prilejuite de Ziua Independenței – la Mormântul Soldatului Necunoscut și la marșul „Împreună pentru Polonia Independentă”, iar seara au fost invitați la Palatul Prezidențial.

podkreślili, że najważniejszym celem zjazdu Rady jest dobro Polski i Polaków rozsianych po całym świecie.

11 listopada uczestnicy zjazdu na zaproszenie prezydenta Bronisława Komorowskiego wzięli udział w warszawskich obchodach Święta Niepodległości – uroczystościach przy Grobie Nieznanego Żołnierza i marszu „Razem dla Niepodległej”, a wieczorem gościli w Pałacu Prezydenckim.

Stanislava Iachimovschi

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Bukowina

– dzieje, miejsca, ludzie

Bucovina

– istorie, locuri, oameni

Jak zauważyliśmy dotąd, początki osadnictwa polskiego na Bukowinie łączą się ze zmianami politycznymi, jakie dotknęły Polskę pod koniec

XVIII w. Zanik Polski na mapie świata w wyniku jej rozbiorów był czynnikiem decydującym o wielu zrywach narodowyzwoleńczych, jednoczących Polaków na terenie każdego zaboru. Uwarunkowania społeczno-polityczne nie były sprzyjające szerzeniu się i propagowaniu wartości patriotycznych, albowiem wśród najniższych warstw społecznych brakowało odpowiednich instytucji, które by swoim programem i zasięgiem docierały do chłopów zamieszkałych w odległych górskich przysiółkach.

O ile, jak twierdzi Eugeniusz Kłosek, istnieją poważne przesłanki, żeby przyjąć, iż wśród górali czadeckich nie była na tym etapie ugruntowana polska świadomość narodowa, to inaczej sprawy się mają w przypadku świadomości religijnej i przynależności kościelnej. Na ogół badacze przyjmują, że to na obczyźnie, czyli na Bukowinie dopiero, uformowała się polska świadomość narodowa. Zaznaczę, że wrócimy do tego tematu przy omawianiu sporu polsko-słowacko-czeskiego wśród bukowińskich górali, albowiem mam wątpliwości w utrzymaniu tej tezy, mając na uwadze, że w omawianym czasie na pograniczu Śląska Cieszyńskiego stykały się zbiorowości heterogeniczne religijnie, gdzie wyznanie nie było i nie jest tożsame z narodowością, a jednak zauważyć możemy, że przybyłych na Bukowinę kolonistów charakteryzują te dwa elementy ściśle ze sobą zespolone, czyli polskość i katolicyzm.

Religijność górali czadeckich kształtowała się niewątpliwie pod wpływem wydarzeń dziejowych i jako klasyczny teren pogranicza ziemi czadecką

După cum am menționat anterior, geneza așezărilor poloneze din Bucovina este strâns legată de schimbările politice care au afectat Polonia, la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Dispariția statului polonez de pe harta lumii, ca urmare a împărțirii acesteia, a fost un factor decisiv pentru numeroasele revolte de eliberare națională, unindu-i pe polonezii care se găseau sub dominație străină. Considerentele socio-politice nu au fost propice pentru răspândirea și promovarea valorilor patriotice, deoarece printre cele mai mici straturi sociale nu existau instituții corespunzătoare, care prin autoritatea și programul lor să fi cuprins țăranii care locuiau la mare distanță, în cătunele muntoase.

După cum afirmă Eugeniusz Kłosek, există motive întemeiate să se presupună că printre muntenii din Czadca nu a fost înrădăcinată la acel moment o conștiință națională poloneză, în schimb lucrurile stau altfel în privința conștiinței religioase

Kościół św. Bartłomieja – Czadca

Grób śp. Andrzeja Polaczka – Skalite

charakteryzowały nie tylko zroźnicowane aspekty pod względem terytorialnym, państwowo-politycznym, etnicznym i kulturowo-lingwistycznym, ale przede wszystkim wyznaniowym. W omawianym okresie na ziemi czadecką z pewnością sięgał wpływ szerzącego się protestantyzmu w szacie ewangelickiej, czego świadectwem są liczne zbory istniejące po dzień dzisiejszy. Należy zatem przyjąć, że brak innowierców wśród migrującej na Bukowinę grupy polskich górali, albowiem ewangelickiego wyznania byli jedynie wierni narodowości niemieckiej, stanowi wyraźną przesłankę, że polska idea narodowa wśród migrujących na Bukowinę Polaków jeśli nie była ukształtowana, to miała już swoje głębokie korzenie. Dodajmy, że brak jakichkolwiek instytucji społeczno-kulturalnych, jak i naukowych na ziemi czadeckiej był niewątpliwie czynnikiem warunkującym nie tyle brak świadomości narodowej, ile bardziej brak konkretnej wiedzy na ten temat.

Jedyną instytucją działającą prężnie od 1676 r. na tym obszarze była rzymskokatolicka parafia w Czadcy pw. św. Bartłomieja. Ze względu na znaczne

și apartenenței confesionale. În general, cercetătorii presupun că abia pe tărâm străin, adică în Bucovina, s-a format această conștiință națională poloneză. Vreau să subliniez că ne vom întoarce la această problemă atunci când vom aborda disputa dintre muntenii de etnie poloneză și slovacă din Bucovina, pentru că personal am îndoiești cu privire la menținerea acestei teze, având în vedere că, la momentul respectiv, la granița Sileziei inferioare se îmbinau așezările de tip eterogen din punct de vedere religios, în care religia nu a fost și nu este identică cu naționalitatea, totuși putem observa că grupul de coloniști ajuns în Bucovina se caracterizează în special prin două elemente străns legate între ele, și anume identitatea poloneză și catolicismul.

Religiozitatea acestor munteni s-a dezvoltat în mod categoric sub influența evenimentelor istorice și, fiind o zonă de frontieră, acest teritoriu era caracterizat nu numai prin variația teritorială, politico-statală, etnică, culturală și lingvistică, ci mai ales din punct de vedere confesional. În această perioadă, în zona Czadca, ajungea cu siguranță influența protestantismului, care era în dezvoltare, mai ales în varianta evanghelică, dovadă fiind numeroasele biserici existente până în prezent. Prin urmare, putem deduce că lipsa altor confesiuni printre grupul de imigranți polonezi în Bucovina, fiindcă evanghelicii erau doar cetățenii de etnie germană, este o dovadă clară că ideea națională în rândul imigranților polonezi, dacă nu era constituită, cu siguranță avea deja rădăcini adânci. Ar trebui să adăugăm că absența totală a unor instituții

Stary cmentarz – Skalite

social-culturale, precum și a centrelor de învățământ în zona Czadca constituie, fără îndoială, factorul care condiționa nu atât lipsa conștiinței naționale cât mai ales lipsa cunoștințelor elementare pe această temă.

Singura instituție activă, existentă încă din anul 1676 în zonă, era parohia romano-catolică din Czadca, cu hramul Sf. Bartolomeu. Datorită distanței

odległości poddanych wiernych, z inicjatywy czadeckiego plebana, w 1749 r. powstała odrębna parafia w Skalitem. Mały drewniany kościółek nie mógł zmieścić licznych wiernych tworzących parafię w Skalitem, albowiem w 1767 r. księgi parafialne notowały 3336 wiernych, w tym ok. 940 dzieci, łącznie z mieszkańcami Czernej, Świerczyniowca i Oszczadnicy, pozbawionych podstawowej edukacji religijnej i opieki duszpasterskiej.

Wobec tej sytuacji w 1774 r. został skierowany do czadeckich górali ks. Jozef Otrókóczy, który natychmiast przystąpił do budowy murowanego kościoła pw. Jana Chrzciciela. Z pewnością migrujący później na Bukowinę nasi górale brali udział w budowie tej okazałej świątyni. W 1796 r. kościół został konsekrowany, a stara drewniana kaplica została rozebrana i przewieziona do Świerczyniowca, gdzie w tym samym roku powstała nowa parafia przez oderwanie z parafii w Skalitem.

Należy zauważyć, że w przeddzień fali migracyjnej na Bukowinę górale czadecy świadomi byli swej przynależności do kościoła katolickiego, czego świadectwem było ich życie w nowej bukowińskiej rzeczywistości. Odwiedzając latem 2012 r. ziemię czadecką zatrzymałem się na cmentarzu nowym i starym, które otaczają kościół w Skalitem, zauważyłem jak liczne pomniki Swancarów, Polaczków, Papików, Ramszaków i innych unoszą się niczym stróże tego wielkiego dziedzictwa, jakim jest wiara. Będąc spadkobiercami tego dziedzictwa, w tej listopadowej zadumie oddajemy należny hołd wszystkim góralom czadeckim, których szczątki uświęcają różne zakątki świata i modlimy się: Wieczne odpoczywanie, racz im dać Panie!

ks. Alfons-Eugen Zelionca

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Foto: Archiwum autora

mari, din inițiativa parohului din Czadca, în anul 1749 a fost înființată o parohie separată în Skalite. Biserica mică din lemn nu putea să-i cuprindă pe numeroșii credincioși din parohia Skalite, deoarece pentru anul 1767, registrele parohiale cuprindeau 3336 de credincioși, printre care aproximativ 940 de copii, incluzându-i pe enoriașii din Czerna, Swierczyniowiec și Oszczadnica, care erau lipsiți de elementara educație religioasă și de îngrijirea spirituală.

Având în vedere această situație, în anul 1774, a fost trimis la muntenii din Czadca pr. Jozef Otrókóczy, care a început imediat să construiască o biserică din cărămidă dedicată Sf. Ioan Botezătorul. Cu siguranță, cei care au migrat mai târziu în Bucovina au luat parte la construirea acestui edificiu minunat. În anul 1796, biserica a fost consacrată, iar cea veche din lemn a fost demontată și transportată la Świerczyniowiec unde, în același an, a fost înființată o nouă parohie prin ruperea ei de parohia Skalite.

Trebuie să remarcăm, că în ajunul migrării spre Bucovina, muntenii din Czadca erau conștienți de apartenența lor la biserica romano-catolică, lucru confirmat prin mărturia vieții lor în noua realitate bucovineană. Vizitând în vara anului 2012 regiunea Czadca, m-am oprit la cimitirele, cel vechi și cel nou, care înconjoară biserica din Skalite și am observat numeroasele monumente ale familiilor Swancar, Polaczek, Papik, Ramszak și ale altor familii care se înalță ca niște străjeri ai marelui patrimoniu care este credința. În calitate de moștenitori ai acestui patrimoniu, în meditația lunii noiembrie, aducem un omagiu tuturor muntenilor din Czadca, ale căror rămășițe sfințesc diferitele colțuri ale lumii și ne rugăm: Odihna cea veșnică, dă-le-o lor, Doamne!

pr. Alfons-Eugen Zelionca

Universitatea Catolică Ioan Paul al II-lea din Lublin

KALENDARIUŢ RUCZNIC 2013 CALENDARUL ANIVERSĂRILOR

GRUDZIEN

2 XII – 105. rocznica urodzin **Heleny Bechlerowej** (1908-1995), pisarki, tłumaczki, autorki ksiązek dla dzieci;

3 XII – 70. rocznica śmierci **Stefana Bryły** (1886-1943), inżyniera budowlanego, pioniera spawalnictwa w Polsce, polityka;

5 XII – 110. rocznica urodzin **Konstantego Marii Sopoćko** (1903-1992), grafika, autora ilustracji do ksiązek;

6 XII – 60. rocznica śmierci **Konstantego Ildefonsa Galczyńskiego** (1905-1953), poety, satyryka, tłumacza, autora słuchowisk radiowych;

DECEMBRIE

2 XII – 105 ani de la naşterea **Helenei Bechlerowa** (1908-1995), scriitoare, traducătoare, autoare de cărți pentru copii;

3 XII – 70 de ani de la moartea lui **Stefan Bryła** (1886-1943), inginer constructor, pionierul sudurii în Polonia, politician;

5 XII – 110 ani de la naşterea lui **Konstanty Maria Sopoćko** (1903-1992), grafician, autor de ilustrații de cărți;

6 XII – 60 de ani de la moartea lui **Konstanty Ildefons Galczyński** (1905-1953), poet, satiric, traducător, autor de audiții radio;

7 XII – 150. rocznica śmierci **Onufrego Pietraszkiewicza** (1793-1863), poety, współzałożyciela i archiwisty Towarzystwa Filomatów;

12 XII – 190. rocznica urodzin **Władysława Ludwika Anczyca** (1823-1883), poety, dramaturga, publicyści, działacza oświatowego w Galicji;

13 XII – 120. rocznica urodzin **Stanisława Szukalskiego** (1893-1987), rzeźbiarza, malarza, rysownika i poety;

14 XII – 100. rocznica urodzin **Artura Sandauera** (1913-1989), krytyka literackiego, tłumacza;

18 XII – 110. rocznica urodzin **Jana Brzękowskiego** (1903-1983), poety, prozaika, teoretyka sztuki, współtwórcy Awangardy Krakowskiej;

20 XII – 50. rocznica śmierci **Gustawa Morcinka** (1891-1963), prozaika, publicyści, pisarza i działacza społecznego związanego ze Śląskiem;

21 XII – 25. rocznica śmierci **Jerzego Kiersta** (1911-1988), prozaika i poety, krytyka teatralnego, tłumacza;

24 XII – 215. rocznica urodzin **Adama Mickiewicza** (1798-1855), największego poety polskiego, dramaturga, publicyści i działacza politycznego epoki romantyzmu;

26 XII – 90. rocznica śmierci **Włodzimierza Przerwy-Tetmajera** (1861-1923), malarza, grafika, poety, publicyści, działacza niepodległościowego;

27 XII – 60. rocznica śmierci **Juliana Tuwima** (1894-1953), poety, satyryka, tłumacza;

29 XII – 35. rocznica śmierci **Władysława Nehrebeckiego** (1923-1978), reżysera, scenografa i scenarzysty;

31 XII – 140. rocznica śmierci **Józefa Wysockiego** (1809-1973), generała, uczestnika powstania listopadowego, twórcy i dowódcy Legionu Polskiego w czasie powstania na Węgrzech w 1848 r.

7 XII – 150 de ani de la moartea lui **Onufry Pietraszkiewicz** (1793-1863), poet, cofondator și arhivist al Asociației Filomaților;

12 XII – 190 de ani de la nașterea lui **Władysław Ludwik Anczyc** (1823-1883), poet, dramaturg, publicist, militant al educației în Galiția;

13 XII – 120 de ani de la nașterea lui **Stanisław Szukalski** (1893-1987), sculptor, pictor, desenator și poet;

14 XII – 100 de ani de la nașterea lui **Artur Sandauer** (1913-1989), critic literar, traducător;

18 XII – 110 ani de la nașterea lui **Jan Brzękowski** (1903-1983), poet, prozator, teoretician al artei, unul dintre creatorii Avangardei din Cracovia;

20 XII – 50 de ani de la moartea lui **Gustaw Morcinek** (1891-1963), prozator, publicist, scriitor și militant social legat de Śląsk;

21 XII – 25 de ani de la moartea lui **Jerzy Kierst** (1911-1988), prozator și poet, critic de teatru, traducător;

24 XII – 215 ani de la nașterea lui **Adam Mickiewicz** (1798-1855), cel mai mare poet polonez, dramaturg, publicist și militant politic al epocii romantismului;

26 XII – 90 de ani de la moartea lui **Włodzimierz Przerwa-Tetmajer** (1861-1923), pictor, grafician, poet, publicist, militant al independenței;

27 XII – 60 de ani de la moartea lui **Julian Tuwim** (1894-1953), poet, satiric, traducător;

29 XII – 35 de ani de la moartea lui **Władysław Nehrebecki** (1923-1978), regizor, scenograf și scenarist;

31 XII – 140 de ani de la moartea lui **Józef Wysocki** (1809-1973), general, participant la insurecția din noiembrie, întemeietor și comandant al Legiunii Poloneze în timpul insurecției din Ungaria din anul 1848.

Kronika bukowińskich Polaków

1913

Cronica polonezilor bucovineni

Listopad

11.01.-02. – **Czerniowce**, cmentarz: Panie z sekcji dobroczynności TBPiCP zbierały jałmużnę dla ubogich rodaków.

11.<06. – **Czerniowce**: Lwowska Macierz Polska przekazała 80 swych wydawnictw wartości 85 kor. dla bukowińskich szkół polskich za pośrednictwem inspektora okręgowego dla polskich szkół miejskich Mateusza Kasprzaka.

11.07. – **Czerniowce**, sala posiedzeń Bursy Katolickiej im. Issakowicza: Odbyło się pierwsze posiedzenie Komitetu Pań i Panów celem urządzenia dorocznej wenty gospodarczej 21 grudnia na dochód Bursy. Powołano trzy sekcje oraz ich przewodniczących. Oprócz członków wydziału do współpracy zaproszono Kazimierza Niewadomskiego, gwaranta powodzenia przedsięwzięcia.

Noiembrie

11.01.-02. – **Cernăuți**, cimitirul: Doamnele de la secția caritativă a APAF și L. au adunat donații pentru familiile sărace.

11.<06. – **Cernăuți**: Societatea Polonă de Învățământ a donat 80 de ediții în valoare de 85 c. pentru școlile poloneze din Bucovina prin intermediul inspectorului regional pentru școlile orășenești Mateusz Kasprzak.

11.07. – **Cernăuți**, sala de ședințe a Internatului Catolic „Issakowicz”: A avut loc prima ședință a Comitetului Doamnelor și Domnilor în scopul organizării unei chermenze cu vânzare, în ziua de 21 decembrie, veniturile fiind destinate Internatului. S-au înființat trei secții și au fost numiți președinții lor. Pe lângă membrii conducerii, a fost invitat să colaboreze Kazimierz Niewiadomski, garantul succesului evenimentului.

- 11.07. – Czerniowce**, wielka sala Towarzystwa Muzycznego: Odbył się koncert w 42-lecie Towarzystwa Muzycznego.
- 11.08. – Czerniowce**, sala ratuszowa: Odbyło się ogólne zgromadzenie nauczycielstwa miejskiego.
- 11.08. – Czerniowce**, sala biblioteczna Domu Polskiego: Odbył się wieczór humorystyczny z tańcami urządzony przez sekcję zabawową TBPiCP oraz Towarzystwo Akademików Polskich „Ognisko”.
- 11.09. – Brodzina-Seletyn**: Uroczyste poświęcenie i otwarcie nowego odcinka bukowińskich kolei lokalnych.
- 11.09. – Czerniowce**: Ukazał się 90. numer 31. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim sekcja oświatowa Towarzystwa Akademików Polskich „Ognisko” przypominała o gotowości prelegentów do wygłaszania odczytów na okoliczność rocznicy powstania listopadowego na urządzanych obchodach.
- 11.09. – Czerniowce**: Odbyło się ogólne zgromadzenie członków Towarzystwa Polskiej Młodzieży Przemysłowej. Przemawiali m.in. Antoni Kamiński, dyrektor Władysław Sołtyński, ks. Witek.
- 11.10. – Czerniowce**: Obradowała Rada Szkolna Krajowa.
- 11.13. – Czerniowce**: Ukazał się 91. numer 31. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim kronikarz polecił czytelnikom nabywanie wydanego przez TSL obrazu Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej Leona Kalinowskiego i redagowanego przez Józefa Jedlicza tygodnika ilustrowanego „Skarbnica Polska”.
- 11.16. – Czerniowce**, Dom Polski: Odbyło się zgromadzenie członków Stowarzyszenia Rękodzielników Polskich „Gwiazda” poświęcone bieżącym sprawom.
- 11.<20. – Czerniowce**: Za pośrednictwem inspektora okręgowego miejskich szkół polskich Mateusza Kasprzaka lwowskie Wydawnictwo Towarzystwa im. Piotra Skargi przekazało 56 książek dla szkół polskich o wartości 25 kor.
- 11.<20. – Ruda**: Zofia Kamińska założyła Kółko TSL Kobiet w tej miejscowości. Z czasem przewodnicząca wysłała swoją córkę do szkoły gospodarczej w Tłumaczu, co zanotowano jako ważne wydarzenie w dziejach przemian gospodarczych w Rudzie i na Bukowinie.
- 11.20. – Czerniowce**: Ukazał się 93. numer 31. rocznika „Gazety Polskiej”. W Kronice polecono czytelnikom wydaną przez TSL kolorową pocztówkę z księciem Józefem Poniatowskim wg akwareli Kazimierza Młodzianowskiego.
- 11.22. – Czerniowce**, sala biblioteczna Domu Polskiego: Sekcja zabawowa TBPiCP oraz Towarzystwo Akademików Polskich „Ognisko” urządziły bardzo udany ostatni przedadwentowy wieczór uciechy z tańcami.
- 11.23. – Czerniowce**, sala biblioteczna Domu Polskiego: Towarzystwo Rękodzielników Polskich „Gwiazda” urządziło wieczór św. Katarzyny dla swoich członków, ich rodzin oraz zaproszonych gości.
- 11.07. – Cernăuți**, sala mare a Societății Muzicale: A avut loc concertul prilejuit de împlinirea a 42 de ani ai Societății Muzicale.
- 11.08. – Cernăuți**, sala primăriei: A avut loc adunarea generală a cadrelor didactice din oraș.
- 11.08. – Cernăuți**, sala bibliotecii Casei Polone: A avut loc o seară umoristică cu dans organizată de secția de petreceri a APAF și L. și Societatea Universitarilor Polonezi „Ognisko”.
- 11.09. – Brodina-Seletin**: Sfințirea și deschiderea festivă a noului tronson de cale ferată locală.
- 11.09. – Cernăuți**: A apărut nr. 90 al anuarului „Gazetei Polone” în care secția învățământ a Societății Universitarilor Polonezi „Ognisko” a amintit că referenții sunt pregătiți pentru a conferența cu prilejul aniversării insurecției din noiembrie.
- 11.09. – Cernăuți**: A avut loc adunarea generală a membrilor Asociației Tinerilor Polonezi din Industrie. Au vorbit, printre alții, Antoni Kamiński, directorul Władysław Sołtyński, pr. Witek.
- 11.10. – Cernăuți**: A deliberat Consiliul Școlar Național.
- 11.13. – Cernăuți**: A apărut nr. 91 al anuarului „Gazetei Polone” în care cronicarul recomandă cititorilor să procure icoana Maicii Domnului – Regina Coroanei Poloniei de Leon Kalinowski editată de SȘP și săptămânalul ilustrat „Skarbnica Polska”, redactat de Józef Jedlicz.
- 11.16. – Cernăuți**, Casa Polonă: A avut loc adunarea membrilor Asociației Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” care a abordat probleme curente.
- 11.<20. – Cernăuți**: Prin intermediul inspectorului școlilor orașenești poloneze Mateusz Kasprzak Editura Asociației „Piotr Skarga” din Lvov a donat 56 de cărți pentru școlile poloneze în valoare de 25 c.
- 11.<20. – Ruda**: Zofia Kamińska a înființat Cercul SȘP al Femeilor în această localitate. Cu timpul, președinta și-a trimis fiica la școala de menaj din Tłumacz, ceea ce s-a notat ca un eveniment important în istoria schimbărilor economice din Ruda și Bucovina.
- 11.20. – Cernăuți**: A apărut nr. 93 al anuarului „Gazetei Polone”. În Cronică li se recomandă cititorilor o carte poștală colorată cu prințul Józef Poniatowski după acuarela lui Kazimierz Młodzianowski editată de SȘP.
- 11.22. – Cernăuți**, sala bibliotecii Casei Polone: Secția petreceri a APAF și L și Societatea Universitarilor Polonezi „Ognisko” au organizat, înainte de advent, o foarte reușită seară cu dans.
- 11.23. – Cernăuți**, sala bibliotecii Casei Polone: Asociația Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” a organizat o seară de Sf. Ecaterina pentru membrii săi, familiile lor și oaspeți.

11.23. – **Kaczyka**, Dom Pielgrzymów: Z inicjatywy Jaglarza i Słowika niedawno w gronie członków miejscowego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” zawiązało się Koło Amatorów (m. in. Walerian Grudnicki, Jaglarz, Jaglarzowa, Józefowicz, Musia Lewandowska, Słowik), które w reżyserii Leona Cehaka dobrze wystawiło dwie jednoaktówki Stanisława Dobrzańskiego: „Kajcio” oraz „Werbel domowy”.

11.<27. – **Czerniowce**: Na adres inspektora polskich szkół okręgu miejskiego Mateusza Kasprzaka Chyrowskie Koło Towarzystwa im. Piotra Skargi przysłało 172 książeczki wartości 50 kor.

11.27. – **Czerniowce**, sala posiedzeń Domu Polskiego: Obradowało X zwyczajne walne zgromadzenie członków Towarzystwa Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza.

11.28. – **Czerniowce**: Rzymskokatolicki kler czerniowiecki odprawił uroczystą Mszę żałobną w kościele parafialnym Podwyższenia Krzyża Świętego za spokój duszy byłego katechety szkół czerniowieckich oraz rektora Bursy Polskiej im. Adama Mickiewicza ks. Feliksa Lewandowskiego.

11.30. – **Czerniowce**: W ormiańskokatolickim kościele parafialnym pw. św. Grzegorza Iluminatora odprawione zostało uroczyste nabożeństwo w intencji Tadeusza Kościuszki oraz Józefa Poniatońskiego. Podczas nabożeństwa ks. kan. Andrzej Łukasiewicz wygłosił piękne patriotyczne okolicznościowe kazanie.

11.30. – **Czerniowce**, wielka sala Domu Polskiego: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” uczciło Tadeusza Kościuszkę i Józefa Poniatońskiego porankiem, na który złożyły się: odczyt, występ chóru, deklamacje i ćwiczenia gimnastyczne. *dr Jan Bujak – Kraków*

11.23. – **Cacica**, Casa Pelerinilor: Din inițiativa lui Jaglarz și Słowik, de curând, în cadrul Asociației „Sokół” din localitate s-a înființat Cercul Amatorilor (printre alții Walerian Grudnicki, soții Jaglarz, Józefowicz, Musia Lewandowska, Słowik) care, în regia lui Leon Cehak au prezentat două piese într-un act de Stanisław Dobrzański: „Kajcio” și „Toboșarul casei”.

11.<27. – **Cernăuți**: Pe adresa inspectorului școlilor orașenești Mateusz Kasprzak Cercul Societății „Piotr Skarga” a trimis 172 cărțițele în valoare de 50 c.

11.27. – **Cernăuți**, sala de ședințe a Casei Polone: A dezbătut a X-a adunare generală ordinară a membrilor Asociației Internatului Polonez „A. Mickiewicz”.

11.28. – **Cernăuți**: Preoții romanocatici din Cernăuți au oficiat o Liturghie funebră solemnă în biserica parohială Înălțarea Sfintei Cruci pentru pacea sufletului fostului catehet al școlilor orașului și rectorului Internatului Polonez „Adam Mickiewicz” – pr. Feliks Lewandowski.

11.30. – **Cernăuți**: În biserica parohială armeanocatică cu hramul Sf. Grigore Iluminatorul a fost oficiată o liturghie solemnă pentru Tadeusz Kościuszko și Józef Poniatoński. Pr. canonic Andrzej Łukasiewicz a rostit, cu acest prilej, o frumoasă predică patriotică.

11.30. – **Cernăuți**, sala mare a Casei Polone. Asociația de Gimnastică „Sokół” i-a omagiat pe Tadeusz Kościuszko și Józef Poniatoński printr-un matineu ce a cuprins: conferință, evoluția corului, recitări și exerciții de gimnastică. *Trad. St. Iachimovschi*

EUROPEJSKI DZIEŃ SENIORA

Kto z nas myśli o jesieni swojego życia, gdy jest jeszcze w sile wieku? Ilu z nas zastanawia się nad swoją przyszłością?

Dzień Seniora obchodzony jest w kilku wariantach na poziomie globalnym i lokalnym: 1 października jako Międzynarodowy Dzień Osób Starszych, 20 listopada jako Ogólnopolski Dzień Seniora oraz 20 października jako Europejski Dzień Seniora. Wszystkie daty mają jednak wspólny cel – kształtowanie społecznego postrzegania osób starszych oraz podejmowanie wszelkich działań mających na celu zapewnienie im godnego życia. Do najważniejszych zadań należy więc walka z wykluczeniem osób w podeszłym wieku, ułatwienie dostępu do opieki medycznej, a także do pełnego życia kulturalnego i społecznego.

Seniorzy to osoby, które swoją wiedzę i doświadczeniem mogą obdzielić kolejne pokolenia. I chętnie to robią. Coraz więcej osób starszych angażuje się w działalność społeczną i wolontariat. Stanowią og-

ZIUA EUROPEANĂ A SENIORULUI

Care dintre noi se gândește la toamna vieții sale, când mai este în puterea forțelor? Câți dintre noi reflectă asupra viitorului său?

Ziua Seniorului este celebrată în câteva variante la nivel global și local: pe 1 octombrie ca Zi Internațională a Persoanelor Vârștnice, pe 20 noiembrie ca Zi a Seniorului din Polonia, precum și pe 20 octombrie ca Zi Europeană a Seniorului. Toate datele au totuși un scop comun – de a forma percepția socială a persoanelor în vârstă, precum și de a întreprinde tot ce este posibil pentru a li se asigura o viață demnă. Printre cele mai importante sarcini sunt lupta cu excluderea persoanelor de vârste înaintate, facilitarea accesului la îngrijire medicală și, de asemenea, participarea deplină la viața culturală și socială.

Seniorii sunt persoanele care pot dărui generațiilor următoare cunoștințele și experiența lor. Și fac asta cu plăcere. Din ce în ce mai multe persoane în vârstă se angajează în activități sociale și de voluntariat.

romny potencjał, a ideą Europejskiego Dnia Seniora jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, jak go wykorzystywać.

Obecnie na świecie żyje około 600 milionów osób powyżej 60 roku życia. Szacuje się, że w 2050 r. liczba ta wyniesie 2 miliardy. Starsi ludzie będą zatem pełnić jeszcze większą rolę wychowawczą, a ponadto będą musieli liczyć się z późniejszym odejściem na emeryturę. Dlatego coraz częściej organizowane są rozmaite formy aktywizacji osób w podeszłym wieku: warsztaty, szkolenia, kursy, uniwersytety trzeciego wieku czy koła zainteresowań. Takie inicjatywy na poziomie lokalnym pomagają seniorom nie tylko rozwijać się, ale również przeżywać drugą młodość.

Będąc w październiku w Polsce zostałam zaproszona na podobną uroczystość, w której udział wzięło około 500 seniorów. Byli to ludzie zrzeszeni w różnego rodzaju organizacjach. Zaskoczeniem było zaangażowanie władz lokalnych: starosty, radnych, miejscowych parlamentarzystów, przedstawiciele różnych instytucji oraz dyrektorki Domu Opieki Społecznej. Najstarsi uczestnicy zostali uhonorowani dyplomami.

Program artystyczny przygotowany był przez samych seniorów. Występy chórów, konkursy, tańce na długo pozostaną w pamięci uczestników. Wieczorem została odprawiona msza św. w ich intencji, na której wygłoszono specjalną homilię.

Jak dbamy o seniorów w naszych środowiskach polonijnych? To oni przeżyli trudne lata wojenne i powojenne. Zaznali smaku trudów życia, poznali czasy bojaźni o siebie i swoich bliskich, zaznali niedostatku. Pomimo tych doświadczeń dokonali rzeczy niezwykłych. Tworzyli na nowo i z sukcesem naszą rzeczywistość, wychowali kolejne pokolenia, zapewnili swoim dzieciom i wnukom poczucie sensu i pewności. Niech życie dostarcza im wielu radości.

Barbara Breabăn

Ei constituie un potențial uriaș, iar ideea Zilei Europene a Seniorului este găsirea răspunsului la întrebarea cum să fie folosit acest potențial.

În prezent, în lume trăiesc 600 de milioane de persoane de peste 60 de ani. Se estimează că în anul 2050 numărul acesta va fi de 2 miliarde. Persoanele în vârstă vor avea un și mai mare rol educațional, iar pe lângă aceasta trebuie să se țină seama de ieșirea mai târzie la pensie. De aceea, din ce în ce mai des sunt organizate diferite forme de activizare a persoanelor în vârstă: ateliere, instruirii, cursuri, universități pentru vârstă a treia sau cercuri profesionale. Asemenea inițiative la nivel local îi ajută pe seniori nu numai să se dezvolte, dar și să rețrăiască o a doua tinerețe.

Aflându-mă în luna octombrie în Polonia, am fost invitată la o festivitate la care au luat parte în jur de 500 de seniori. Aceștia erau oameni provenind din diferite organizații. Surprinzătoare a fost angajarea autorităților locale: primar, consilieri, parlamentari locali, reprezentanți ai diferitelor instituții, precum și directoarea Casei de Îngrijire Socială. Cei mai în vârstă participanți au fost onorați cu diplome.

Programul artistic a fost pregătit chiar de seniori. Prezentările corurilor, concursurile, dansurile vor rămâne pentru mult timp în amintirea participanților. Seara, a fost celebrată o liturghie în intenția lor, la care a fost rostită o omilie specială.

Cum ne îngrijim de seniorii din comunitățile noastre poloneze? Ei au trăit anii grei de război și de după război. Au cunoscut gustul greutăților vieții, au cunoscut timpuri de frică pentru sine și pentru apropiații lor, au cunoscut lipsurile. În ciuda acestor experiențe au realizat lucruri neobișnuite. Au creat din nou și cu succes realitatea noastră, au crescut generațiile următoare, au asigurat copiilor și nepoților lor sentimentul sensului și siguranței. Viața să le aducă multe bucurii.

Împreună de 10 ani

Tabăra de Vară în cadrul parteneriatului dintre Gimnaziul nr. 3 Wolbrom și Școala Generală Cacica

În cadrul parteneriatului dintre Școala Cacica și Gimnaziul nr. 3 Wolbrom a apărut inițiativa schimbului de experiență între elevii și cadrele didactice de la cele 2 școli. S-a ajuns la înțelegerea ca o grupă de elevi și cadre didactice în fiecare an să se întâlnească o dată la Wolbrom, o dată la Cacica.

Parteneriatul se derulează din iulie 2003, anul aceasta gazdă fiind Școala Gimnazială Cacica în

Razem od 10 lat

Wakacyjna Szkoła w ramach współpracy Gimnazjum nr 3 w Wolbromiu i Szkoły Podstawowej w Kaczyce

Podczas współpracy pomiędzy szkołami z Kaczyki i Wolbromia powstał pomysł wymiany uczniów i nauczycieli. W jego wyniku uczniowie i nauczyciele spotykają się dorocznie raz w Wolbromiu, raz w Kaczyce.

Relacje partnerskie trwają od lipca 2003 r. W tym roku, w dniach 2-9 lipca, to Szkoła Podstawowa w Kaczyce była gospodarzem takiego spotkania.

perioada 2-9 iulie 2013. Ca obiective urmărite în cadrul parteneriatului amintim:

- păstrarea legăturilor cu cultura și imaginea Poloniei de azi;
- cunoașterea culturii proprii și a celorlalte culturi;
- dezvoltarea la elevi a competențelor de comunicare;
- cunoașterea și acceptarea reciprocă;
- prezentarea aspectelor din viața școlii și informarea asupra sistemelor de învățământ din cele 2 țări;
- organizarea de excursii, vizite, activități prin care să se facă cunoscută țara, regiunile și localitățile din care provin elevii.

Acest an a însemnat mai mult pentru participanți, deoarece a fost a X a ediție a Școlii de Vară care s-a desfășurat sub sloganul: Parteneri de 10 ani. Această continuitate demonstrează încă o dată, dacă este necesar, seriozitatea cadrelor didactice de la Școala Gimnazială Cacica și a celor de la Gimnaziul din Wolbrom care și-au dorit acest parteneriat în primul rând pentru copiii implicați de la școlile partenere. De-a lungul timpului s-au creat prietenii, amintiri ce vor rămâne mereu vii în sufletul participanților.

Am încercat ca în acest an să oferim partenerilor un program cât mai variat și atractiv: excursii (la Iași,

Warto wymienić najważniejsze cele współpracy:

- zachowanie związków z kulturą i obrazem Polski współczesnej;
- znajomość własnej kultury oraz innych kultur;
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych uczniów;
- wzajemne poznanie i tolerancja;
- prezentacja działalności szkoły i poznanie systemów edukacyjnych w obu krajach;
- organizacja wycieczek, wizyt, działań mających na celu poznanie kraju, regionu i miejscowości pochodzenia uczniów.

Ten rok był wyjątkowo znaczącym dla uczestników wymiany, ponieważ była to X edycja Wakacyjnej Szkoły Języka Polskiego, odbywająca się pod hasłem: 10 lat partnerstwa. Ten jubileusz dowodzi ważności i powagi, z jaką kadry nauczycielskie obu szkół podchodzą do projektu, który powstał przede wszystkim z myślą o uczniach. Z biegiem czasu związały się przyjaźnie, a wspomnienia pozostaną w sercach uczestników na zawsze.

Staraliśmy się w tym roku zaoferować naszym partnerom jak najbardziej zróżnicowany i atrakcyjny

Rarău, mănăstirile din Bucovina, Grădina Zoologică Rădăuți), activități recreative (învățarea unor dansuri tradiționale, jocuri sportive), foc de tabără, etc.

Pentru ca acest parteneriat să continue vom conta pe sprijinul domnului director Cojocar Sahlean Marcel Anton, al doamnei profesor coordonator Precupanu Maria, al d-nei Cehaniuc Cristina, președinte Dom Polski Cacica, al tuturor cadrelor didactice de la Școala Gimnazială Cacica, și nu în ultimul rând al celui care ne sprijină necondiționat încă de la început, al domnului deputat Ghervazen Longher.

Consilier educativ Gheorghe Nelu Andronic

program pobytu: z wycieczkami (do Jass, na Rarău, do bukowińskich monastyrów, ZOO w Radowcach), imprezami rekreacyjnymi (nauka tańców ludowych, zajęcia sportowe), z ogniskami itp.

Aby współpraca mogła trwać nadal, liczymy na dalsze wsparcie dyrektora Marcela Antona Cojocar Sahlean, nauczyciela koordynatora Marii Precupanu, prezes Stowarzyszenia Polaków w Kaczyce Cristiny Cehaniuc, wszystkich nauczycieli ze szkoły Podstawowej w Kaczyce oraz posła Gerwazego Longhera, który wspierał nas bezwarunkowo od samego początku.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Ks. Stanisław Kucharek doktorem

Pr. Stanislav Cucharec este doctor

ks. Stanisław Kucharek podczas pogrzebu Lecha Kaczyńskiego w Krakowie

Foto: Archiwum Dom Polski

6 listopada br. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie ks. Stanisław Kucharek obronił pracę doktorską pt. „Odrodzenie życia religijnego i społecznego Kościoła Katolickiego w Mołdawii”. Promotorem rozprawy był ks. prof. Andrzej Zwoliński, recenzentami dr hab. Małgorzata Duda i dr hab. Krzysztof Nowak.

Chociaż wszyscy Polacy w Rumunii doskonale znają ks. Stanisława, warto jednak przy tej radoszej okazji przybliżyć naszym czytelnikom jego dotychczasową, bardzo ciekawą i bogatą posługę kapłańską.

În ziua de 6 noiembrie a.c. la Facultatea de Teologie a Universității Papale „Ioan Paul al II-lea” din Cracovia, pr. Stanislav Cucharec și-a susținut teza de doctorat intitulată „Renașterea vieții religioase și sociale a Bisericii Catolice din Moldova”. Promotorul tezei a fost pr. prof. Andrzej Zwoliński, iar recenzenți dr. Małgorzata Duda și dr. Krzysztof Nowak.

Deși toți polonezii din România îl cunosc bine pe pr. Stanislav, totuși se cuvine, cu acest prilej de bucurie, să evidențiem cititorilor noștri meritele foarte interesante și bogate de preot.

Ks. Stanisław Jan Kucharek urodził się 9 maja 1973 r. w polskiej wsi Pojana Mikuli na rumuńskiej Bukowinie, w polskiej rodzinie Józefa i Genowefy z domu Bryjak. Całe dzieciństwo spędził w Pojanie, ukończył miejscową Szkołę Podstawową, a następnie Liceum Przemysłowe w pobliskim Gura Humorului. Po dwóch latach, w 1989 r., dostał się do Seminarium Duchownego w Jassach, gdzie po zdaniu matury wstąpił na filozofię. W 1994 r. na własną prośbę został przeniesiony na dalsze lata nauki do Wyższego Seminarium Duchownego przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, gdzie zakończył studia teologiczne.

Święcenia kapłańskie otrzymał w Adjudeni z rąk biskupa Petru Gherghela 24 czerwca 1997 r., po czym rozpoczął swoją pierwszą posługę duszpasterską, jako wikary w parafii pw. Opatrzności Bożej w Kiszyniowie. Odtąd aż do 2008 r. związany był z Mołdawią, gdzie pełnił także funkcję administratora parafialnego w Crețoaia, administratora ekonomicznego kurii diecezji kiszyniowskiej, proboszcza parafii w Crețoaia, proboszcza w Styrczy (gdzie uczył także języka polskiego), proboszcza katedry w Kiszyniowie. Od 2005 r. pełnił także funkcję duszpasterza Polonii mołdawskiej.

1 sierpnia 2008 r. zakończył swoją posługę w Mołdawii, wrócił do rodzimej diecezji jasskiej, skąd skierowany został na studia na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, gdzie uzyskał 28 października 2011 r. tytuł licencjata nauki społecznej. Kolejnym ważnym krokiem było uzyskanie niedawno tytułu doktora.

Wszyscy z całego serca gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów.

*Krzysztof Nowak
Elżbieta Wieruszewska-Calistru*

Pr. Stanislav Ioan Cucharec s-a născut în ziua de 9 mai 1973 în satul polonez Poiana Micului din Bucovina românească, în familia poloneză a lui Józef și Genowefa născ. Bryjak. Întreaga copilărie și-a petrecut-o în Poiana, a absolvit Școala Generală din localitate, iar apoi a urmat Liceul Industrial din Gura Humorului. După doi ani, în anul 1989 a intrat la Seminarul Teologic din Iași unde, după bacalaureat, a intrat la facultatea de filosofie. În anul 1994, la cerea sa, și-a continuat studiile la Seminarul Teologic din cadrul Universității Catolice din Lublin pe care l-a absolvit.

Consacrarea ca preot a primit-o în Adjudeni din mâinile episcopului Petru Gherghel, în ziua de 24 iunie 1997, apoi a fost numit vicar în parohia „Providența Divină” din Chișinău. De atunci și până în anul 2008 a fost legat de Moldova unde a îndeplinit și funcția de administrator parohial în Crețoaia, administrator economic al curiei diecezei Chișinău, paroh în Crețoaia, paroh în Stârcea (unde a predat și limba polonă), paroh al catedralei din Chișinău. Din 2005 a îndeplinit și funcția de preot al Diasporei Poloneze din Moldova.

La 1 august 2008 și-a încheiat activitatea în Moldova, a revenit în dieceza de Iași, de unde a fost trimis la studii la Academia Teologică Papală din Cracovia unde, la 28 octombrie 2011, a obținut titlul de licențiat în științe sociale. Următorul pas important a fost obținerea de curând a titlului de doctor.

Toți, din toată inima, îl felicităm și îi dorim succese pe mai departe.

Trad. St. Iachimovschi

10 lat „Jodełek” z Żagania

Przed dziesięciu laty w Żaganiu na polskich ziemiach zachodnich wśród pochodzących głównie z Bukowiny północnej emigrantów (Baniłów i Dunawiec) oraz ich potomków zrodziła się idea założenia zespołu. Tak powstały „Jodełki”, które 19 października br. obchodziły uroczyste swój okrągły jubileusz.

Początki zespołu nie były związane wyłącznie z folklorem górali czadeckich. Zespół powstał bowiem z „potrzeby serca” i miał charakter instrumentalno-wokalny. Śpiewał pieśni patriotyczne, biesiadne, religijne, a także związane z miejscem pochodzenia, czyli Bukowiną. Pierwszymi inicjatorami jego założenia były głównie Zofia i Marcin Delostowie oraz Maria Najdek i Aniela Garnek. W styczniu 2006 r. zespół był organizatorem pierwszych „Bukowińskich Kolędowań”, które, dzięki pomysłowi muzyka zespołu Mirosława Delosta, są obecnie po festiwalu w Jas-

„Jodełki” din Żagań la 10 ani

Cu zece ani în urmă, în Żagań, pe teritoriul de apus al Poloniei, între emigranții proveniți, în principal, din Bucovina (Bănila și Dunavăț) și urmașii lor s-a născut ideea înființării unui ansamblu. Așa s-a născut „Jodełki” care, la 19 octombrie a.c., a sărbătorit festiv jubileul său rotund.

Începuturile ansamblului nu au fost legate exclusiv de folclorul muntenilor Czadca. Căci ansamblul s-a înființat din „nevoia inimii” și a avut caracter vocal-instrumental. Interpreta cântece patriotice, de petrecere, religioase, dar și legate de locul de origine, adică Bucovina. Primii inițiatori ai înființării lui au fost, mai ales, Zofia și Marcin Delost precum și Maria Najdek și Aniela Garnek. În ianuarie 2006, ansamblul a fost organizatorul primului „Colindat bucovinean” care, datorită inițiativei muzicianului ansamblului Mirosław Delost, este în prezent a doua importantă manifestare

„Jodelki” podczas „Bukowińskich Spotkań” w Czerniowcach w 2013 r.

trowiu drugą najważniejszą imprezą, gdzie w Polsce spotykają się Bukowińczycy. Także w 2006 r. zespół odniósł swój pierwszy prestiżowy sukces, zwyciężając w swojej kategorii w VIII Ogólnopolskim Festiwalu Polszczyzny i Pieśni Kresowej „Wielkie Bałakanie” w Żarach.

Przełomem dla zespołu był rok 2007, gdy „Jodelki” przekształciły się w zespół folklorystyczny górali czadeckich, dołączając do wielkiej rodziny zespołów bukowińskich w Polsce. Dzięki pamięci wyniesionej z Bukowiny uszyto góralskie stroje oraz poszerzono repertuar o tańce bukowińskie, których uczyli Maria Najdek i Mirosław Delost. Dzięki ofiarności i ogromnej pracy członków zespołu, „Jodelki” mogły już pod nowym szyldem jako Zespół Górali Czadeckich „Jodelki” z Żagania wystąpić w tym samym roku na festiwalu „Bukowińskie Spotkania” w Jastrowiu. W tym samym roku zespół wystąpił też na „Spotkaniach Polonijnych” w Żaganiu oraz reprezentował powiat żagański na jarmarku świątecznym w Poczdamie w Niemczech. W 2008 r. powstała dziecięca grupa zespołu. W 2010 r. członkowie zespołu powołali do życia Stowarzyszenie Kultury Górali Czadeckich im. ks. Franciszka Krajewskiego, zasłużonego kapłana Bukowiny. W 2011 r. zespół gościł na rumuńskiej edycji „Bukowińskich Spotkań” w Câmpulung Moldovenesc, w 2012 r. na Międzynarodowym Festiwalu „Folklore Lawine” w Niemczech, a w 2013 r. na ukraińskiej edycji „Bukowińskich Spotkań” w Czerniowcach. Oprócz tego zespół stale uczestniczy w wielu typowo lokalnych imprezach kulturalnych, gminnych oraz kościelnych. Obecnie w grupie starszej i młodszej „Jodelek” tańczy i śpiewa ponad 30 osób. Kapelanem zespołu jest ks. Jerzy Najdek, kierownikiem Zofia Delost-Sygutowska. Próby zespołu do 2009 r. odbywały się w Żagańskim Pałacu Kultury, a obecnie w Liceum im. Stefana Banacha.

după festivalul de la Jastrowie unde, în Polonia, se întâlnesc bucovinenii. Tot în anul 2006, ansamblul a obținut primul său succes de prestigiu, învingând la categoria sa la a VIII-a ediție a Festivalului Național al Limbii Polone și al Cântecului din Zona de Frontieră „Wielkie Bałakanie” din Żary.

Anul 2007 a fost decisiv pentru ansamblu când „Jodelki” s-a transformat în ansamblu folcloric al muntenilor Czadca, alăturându-se mării familii a ansamblurilor bucovinene din Polonia. Datorită amintirii duse din Bucovina s-au cusut costume muntenești și s-a lărgit repertoriul cu dansuri bucovinene pe care le-au învățat Maria Najdek și Mirosław Delost. Datorită dedicației și muncii uriașe a membrilor ansamblului, „Jodelki” a putut deja să evolueze sub o nouă firmă ca Ansamblul Muntenilor Czadca „Jodelki” din Żagań și să reprezinte districtul Żagań la târgul de sărbători de la Potsdam în Germania. În anul 2008 a luat ființă grupul de copii al ansamblului. În anul 2010 membrii ansamblului au înființat Asociația de Cultură a Muntenilor Czadca „pr. Franciszek Krajewski”, preot cu merite în Bucovina. În anul 2011 ansamblul a fost oaspetele ediției românești a „Întâlnirilor Bucovinene” de la Câmpulung Moldovenesc, în 2012 la Festivalul Internațional „Folklore Lawine” în Germania, iar în 2013 la ediția ucraineană a „Întâlnirilor Bucovinene” de la Cernăuți. În afară de aceasta, ansamblul participă permanent la multe manifestări culturale tipic locale, districtuale și bisericești. În prezent, în grupul mai vârstnic și mai tânăr al ansamblului „Jodelki” cântă și dansează peste 30 de persoane. Preotul ansamblului este Jerzy Najdek, conducător – Zofia Delost-Sygutowska. Repetițiile ansamblului până în anul 2009 s-au desfășurat în Palatul Culturii din Żagań, iar în prezent la Liceul „Stefan Banach”

Uroczystości w Żaganiu rozpoczęła uroczysta msza w kościele pw. Nawiedzenia NMP, prowadzona przez ks. proboszcza Eugeniusza Jankiewicza. Homilię wygłosił ks. Jerzy Najdek. Podczas mszy oddano również ponownie hołd zmarłemu niecały tydzień wcześniej ks. Michałowi Zielonce, kapelanowi górali czadeckich w Polsce. Po mszy zespół podjął przybyłych gości występami i poczęstunkiem w Klubie Garnizonowym 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancerniej w Żaganiu. Występy, na które złożyły się bukowińskie pieśni i tańce, prowadziła Sabina Seul. Poczęstunek przygotowali uczniowie Technikum Żywności z Iłowej. Wśród przybyłych gości byli m.in. starosta powiatu żagańskiego Anna Michalczuk, która objęła patronat honorowy nad jubileuszem, dyrektorka zespołu szkół w Iłowej Violetta Szary, dyrektor „Bukowińskich Spotkań” Zbigniew Kowalski oraz delegacje wielu zespołów emigrantów bukowińskich.

Krzysztof Nowak

Festivitățile din Żagań au început cu liturghia solemnă în biserica cu hramul „Vizita Preasfintei Fecioare Maria” celebrată de parohul Eugeniusz Jankiewicz. Omilia a fost rostită de pr. Jerzy Najdek. În timpul liturghiei a fost omagiat pr. Michał Zielonka, capelanul muntienilor Czadca din Polonia, răposat în urmă cu aproape o săptămână. După liturghie ansamblul a primit oaspeții sosiți cu un program și un regal în Clubul Garnizoanei 11 de Blindate din Żagań. Evoluția alcătuită din cântece și dansuri bucovinene a fost condusă de Sabina Seul. Gustările au fost pregătite de elevii Școlii Tehnice de Alimentație din Iłowa. Printre oaspeții prezenți a fost starostele districtului Żagań Anna Michalczuk, care a patronat onorific manifestarea jubiliară, directoarea grupului școlar din Iłowa Violetta Szary, directorul „Întâlnirilor Bucovinene” Zbigniew Kowalski și delegațiile multor ansambluri ale emigranților bucovineni.

Trad. St. Iachimovschi

ROK 2013 – ROKIEM JULIANA TUWIMA

W tym roku przypada 60. rocznica śmierci poety oraz setna rocznica od jego poetyckiego debiutu – publikacji wiersza „Prośba” w „Kurierze Warszawskim”.

„Obie rocznice stanowią okazję do oddania hołdu temu wielkiemu poecie, który kształtował język, wyobraźnię i społeczną wrażliwość wielu pokoleń Polaków, ucząc ich zarazem poczucia humoru i ukazując optymizm codziennego życia. Poezja Juliana Tuwima jest jedną z najważniejszych w XX wieku propozycji uprawiania sztuki słowa. Bogata i różnorodna twórczość autora „Kwiatów polskich” stanowi żywo i atrakcyjną propozycję dla odbiorców w każdym wieku. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o szczególnym znaczeniu dorobku poety dla dziedzictwa narodowego, ogłasza rok 2013 Rokiem Juliana Tuwima” – głosi tekst przyjętej w grudniu 2012 r. uchwały.

Poeta urodził się w Łodzi w rodzinie żydowskiej 13 września 1894 r. Po rodzicach odziedziczył zamiłowanie do przedmiotów humanistycznych. Interesowały go języki obce. Już w 1911 r. przełożył na język esperanto kilka wierszy Staffa. W roku 1916 osiadł w Warszawie, gdzie rozpoczął studia wyższe na wydziale prawa i filozofii. Zaledwie po kilku semestrach zarzucił oba kierunki. Trzy lata później, wraz z kilkoma innymi poetami, założył grupę poetycką „Skamander”. Po wybuchu wojny polsko-bolszewickiej znalazł zajęcie w biurze prasowym, które pracowało dla naczelnego wodza sił zbrojnych, Józefa Piłsudskiego.

Okres warszawski kończy się dla poety w roku 1939, kiedy to opuszcza Polskę i przez Rumunię i Włochy dociera do Francji. Ziemia francuska nie okazała się na długo bezpiecznym schronieniem dla żydowskiego poety. W rok później, po kapitulacji Francji, wyjeżdża do Brazylii. Jego wędrówka po świecie kończy się w Nowym Jorku. Tuwim mieszka tam do 1946 roku. Swoją twórczość publikuje w „Nowej Polsce” i „Robotniku”.

Tuwim nie wyobrażał sobie życia poza Polską. Na wojennej emigracji nie opuszczało go poczucie winy za to, że nie uczestniczy w walce narodu. Już ze statku, w drodze do Brazylii, pisał do siostry: „Niech tylko zjawi się pierwsza możliwość powrotu do Polski (choćby sowieckiej, byle nie niemieckiej), a wrócę natychmiast. Nie mam najmniejszego zamiaru urządzić się (choćby jak najlepiej) gdziekolwiek poza Polską. Gnał mnie i pędził strach przed dostaniem się w ręce Niemców. Gdybym nie był Żydem skazanym na obóz koncentracyjny, wróciłbym z Francji do Warszawy”.

W rok po zakończeniu wojny poeta wraca do kraju. Wraz z żoną adoptują córkę Ewę. Od 2006 r. działająca przez nią fundacja imienia Juliana Tuwima i Ireny Tuwim, która sprawuje prawną opiekę nad całym dorobkiem artystycznym poety i jego siostry.

W ostatnim okresie życia Tuwim pisał wiersze tylko na zamówienie bliskich sobie ludzi i redaktorów różnych pism. Wiele z tych wierszy dotyczy różnego rodzaju rocznic. Pasja tłumaczenia poezji z języków rosyjskiego, francuskiego, niemieckiego i łaciny nie opuściła go do końca życia.

Julian Tuwim kochał język. Kochał odkrywać ciekawostki z nim związane i sam je tworzyć. To, jak świetnie i lekko bawił się językiem można dostrzec w wierszach „Lokomotywa” i „Ptasie radio”. W pierwszym

z nich mistrzowsko wykorzystuje wyrazy i zgłoski języka polskiego, by oddać realistyczne dźwięki pędzącej lokomotywy. W drugim te same cechy języka wykorzystuje do oddania realistycznych odgłosów leśnych ptaków.

W odróżnieniu od wierszy, które poeta napisał dla dzieci, te napisane dla dorosłych nie są jednoznaczne, łatwe i zawsze zrozumiałe w odbiorze. Trudność z ich zrozumieniem wynika z bardzo głębokiego i wnikliwego stosunku poety do języka. Tuwim wykorzystuje w swoich wierszach wielorakie podteksty, zróżnicowane wymowy i zwielokrotnione znaczenia różnych słów.

Nie sposób wymienić wszystkich utworów Tuwima. Najważniejsze z nich to „Czyhanie na Boga”, „Sokrates tańczący”, „Siódma jesień” i „Pogrzeb prezydenta Narutowicza”. Są to utwory z okresu młodości poety. Po roku 1925 poeta napisał między innymi: „Tysiąc dziwów prawdziwych”, „Rzecz czarnoleską” i „Strofy o późnym lecie”. Następne lata przyniosły najbardziej znany poemat Kwiaty polskie, z którego przytaczamy fragment.

Twórczość satyryczna Juliana Tuwima zainspirowała kompozytorów różnorakiej muzyki do ubrania w melodie i dźwięki. Jego wiersze doczekały się bardzo wielu różnych aranżacji i wykonań muzyczno-wokalnych. Fragmenty „Kwiatów polskich” śpiewają Ewa Demarczyk i Justyna Steczkowska. Wiele tekstów poety wyśpiewał Czesław Niemen. Julian Tuwim jest autorem tekstów do dwóch największych przebojów okresu międzywojennego: „Miłość ci wszystko wybaczy” i „Na pierwszy znak”, wykonywanych przez Hankę Ordonównę.

Utwory Juliana Tuwima były nie tylko natchnieniem dla twórców muzyki rozrywkowej, do wierszy poety napisano także wiele symfonii i utworów kameralnych (m.in. Karol Szymanowski, Witold Lutosławski).

Obchody Roku Tuwima zainaugurowano 6 stycznia imprezą przy pomniku Ławeczka Tuwima przed łódzkim magistratem. Organizatorem obchodów jest miasto Łódź. Poeta poświęcił rodzinnemu miastu kilka swoich utworów. W wierszu „Łódź” napisał: „Niechaj potomni przestaną snuć / Domysły w sprawie Tuwima / Bo sam oświadczam: mój gród – to Łódź / to moja kolebka rodzima”.

Julian Tuwim zmarł 27 grudnia 1953 r. w Zakopanem. Jego grób znajduje się w wojskowej części warszawskiego cmentarza na Powązkach.

Barbara Breabăn

Modlitwa – fragment „Kwiatów Polskich”

Chmury nad nami rozpał w lunę
 Uderz nam w serca złotym dzwonem
 Otwórz nam Polskę jak piorunem
 Otwierasz niebo zachmurzone
 Daj nam uprzątnąć dom ojczysty
 Tak z naszych zgliszcz i ruin świętych
 Jak z grzechów naszych win przeklętych
 Niech będzie biedny, ale czysty
 Nasz dom z cmentarza podźwignięty
 Ziemi, gdy z martwych się obudzi
 I brzask wolności ją ozłoci
 Daj rządy mądrych, dobrych ludzi
 Mocnych w mądrości i dobroci
 Pysznych pokora niech uzbroi
 Pokornym gniewnej dumy przydać
 Poucz nas, że pod słońcem Twoim
 „Nie masz Greczyna ani Żyda”
 Piorunem ruń, gdy w imię sławy
 Pyszałek chwyci broń do ręki,
 Nie dopuść, żeby miecz nieprawy
 Miał za rękojęś krzyż Twej męki.
 Niech się wypełni dobra wola
 Szlachetnych serc, co w klęsce wzrosły,
 Przywróć nam chleb z polskiego pola,
 Przywróć nam trumny z polskiej sosny.
 Lecz nade wszystko słowom naszym
 Zmienionych chytrze przekrętaczy
 Jedyność przywróć i prawdziwość:
 Niech prawo zawsze prawo znaczy,
 A sprawiedliwość, sprawiedliwość.

Lokomotywa (fragmenty)

Stoi na stacji lokomotywa,
 Ciężka, ogromna i pot z niej spływa –
 Tłusta oliwa.
 Stoi i sapie, dyszy i dmucha,
 Żar z rozgrzanego jej brzucha bucha:
 Buch – jak gorąco!
 Uch – jak gorąco!
 Puff – jak gorąco!
 Uff – jak gorąco!
 Już ledwo sapie, już ledwo zipie,
 A jeszcze palacz węgiel w nią sypie.
 Wagony do niej podoczepiali
 Wielkie i ciężkie, z żelaza, stali,
 I pełno ludzi w każdym wagonie,
 A w jednym krowy, a w drugim konie,
 A w trzecim siedzą same grubasy,
 Siedzą i jedzą tłuste kielbasy (...)
 (...) nagle – gwizd!
 Nagle – świst!
 Para – buch!
 Koła – w ruch!

Najpierw
 Powoli
 Jak żółw
 Ociężale
 Ruszyła maszyna
 Po szynach ospale.
 Szarpnęła wagony i ciągnie z mozołem,
 I kręci się, kręci się koło za kołem (...)

ANUL 2013 – ANUL JULIAN TUWIM

În anul acesta comemorăm 60 de ani de la moartea poetului și aniversăm 100 de ani de la debutul său poetic – publicarea poeziei „Rugămintea” în Curierul de Varșovia.

Cele două evenimente constituie o ocazie pentru a aduce un omagiu acestui mare poet care a modelat limba, imaginația și sensibilitatea socială a mai multor generații de polonezi, învățându-i în același timp simțul umorului și arătându-le optimismul vieții cotidiene. Poezia lui Julian Tuwim este una din cele mai importante propuneri de a cultiva arta cuvântului din secolul al XX-lea. Bogată și variată creație a autorului „Florilor poloneze” constituie o propunere vie și atractivă pentru destinatarii de toate vârstele. Seimul Republicii Polone, convins de importanța deosebită a contribuției poetului la patrimoniul național, declară anul 2013, Anul Julian Tuwim” – așa cum proclamă textul hotărârii adoptate în decembrie 2012.

Poetul s-a născut la Łódź într-o familie de evrei, pe 13 septembrie 1894. De la părinți a moștenit dragostea pentru obiectele umaniste. L-au interesat limbile străine. Deja în anul 1911 traducea în limba esperanto câteva poezii de Staff. În anul 1916 s-a stabilit la Varșovia unde a început studiile la facultatea de drept și filosofie. Doar după câteva semestre a renunțat la ambele facultăți. Trei ani mai târziu, împreună cu alți câțiva poeți a înființat grupul poetic „Skamander”. După izbucnirea războiului polono-sovietic, a lucrat la biroul de presă pentru comandantul suprem al forțelor armate, Józef Piłsudski.

Perioada varșoviană se termină pentru poet în anul 1939, atunci când părăsește Polonia și prin România și Italia ajunge în Franța. Pământul francez nu s-a dovedit a fi un refugiu sigur pentru o perioadă mai lungă pentru poetul evreu. Un an mai târziu, după capitularea Franței, pleacă în Brazilia. Pribegia lui prin lume se termină la New York. Tuwim locuiește acolo până în anul 1946. Creațiile sale le publică în „Noua Polonie” și „Muncitorul”.

Tuwim nu-și putea imagina viața în afara Poloniei. În timpul emigrării nu l-a părăsit sentimentul de vinovăție că nu poate participa la lupta poporului. Deja de pe vapor, în drum spre Brazilia, îi scria surorii sale: „să apară doar posibilitatea de întoarcere în Polonia (fie și sovietică, numai nu germană), și mă întorc imediat. N-am nici cea mai mică intenție să mă aranjez (fie și mai bine) oriunde în afara Poloniei. M-a gonit și urmărit frica de a nu cădea în mâinile nemților. Dacă n-aș fi fost evreu condamnat la lagărul de concentrare, m-aș fi întors din Franța la Varșovia”.

La un an după terminarea războiului, poetul se întoarce în țară. Împreună cu soția adoptă o fiică, Eva. Din anul 2006 funcționează, înființată de către ea, o fundație cu numele Julian Tuwim și Irena Tuwim, care are grija legală asupra întregului patrimoniu artistic al poetului și al surorii sale.

În ultima parte a vieții sale, Tuwim a scris poezii numai la cererea apropiaților și redactorilor diferitelor reviste. Multe dintre aceste poezii privesc diferite aniversări. Pasiunea pentru traducerea poeziilor din limbile rusă, franceză, germană și latină nu l-a părăsit până la sfârșitul vieții.

Julian Tuwim a iubit limba. A iubit să descopere curiozități legate de ea și să le creeze. Cât de bine și ușor s-a jucat cu limba se poate vedea în poeziile „Locomotiva” și „Radioul păsărilor”. În prima din ele folosește cu măiestrie cuvinte și silabe ale limbii polone pentru a reda sunetele caracteristice ale locomotivei în mișcare. În cea de a doua folosește aceleași caracteristici ale limbii pentru redarea ciripitului real al păsărilor din pădure.

Spre deosebire de poeziile pe care poetul le-a scris pentru copii, cele pentru adulți nu sunt sinonimice, ușoare și întotdeauna înțelese. Dificultatea înțelegerii lor rezultă din relația adâncă și pătrunzătoare a poetului cu limba. Tuwim folosește în poeziile sale subtexte multiple, pronunție diferențiată și semnificația multiplă a diferitelor cuvinte.

E greu să enumeri toate operele lui Tuwim. Cele mai importante dintre ele sunt: „A pândi pe Dumnezeu”, „Socrate dansând”, „A șaptea toamnă” și „Inmormântarea președintelui Narutowicz”. Acestea sunt operele din perioada tinereții poetului. După anul 1925 poetul a scris printre altele: „O mie de ciudățenii adevărate”, „Din Czarnolas”, „Strofe despre vara târzie”. Anii următori au adus cel mai cunoscut poem, „Florile poloneze”, din care cităm mai jos un fragment.

Opera satirică a lui Julian Tuwim i-a inspirat pe compozitori ai diferitelor genuri de muzică pentru a le îmbrăca în melodii și sunete. Poeziile lui au căpătat diferite aranjamente și interpretări muzical-vocale. Fragmente din „Florile poloneze” cântă Ewa Demarczyk și Justyna Steczkowska. Multe texte ale poetului au fost cântate de Czesław Niemen. Julian Tuwim este autorul textelor pentru două din cele mai mari șlagăre din perioada interbelică: „Dragostea îți iartă toate” și „La primul semn”, cântate de Hanka Ordonówna.

Opera lui Julian Tuwim a inspirat nu numai creatorii de muzică ușoară, pentru poeziile poetului s-au scris multe simfonii și piese camerale (printre alții, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski).

Comemorarea Anului Tuwim a fost inaugurată pe 6 ianuarie cu o manifestare la Băncuța lui Tuwim, în fața Primăriei din Łódź. Organizatorul evenimentelor este orașul Łódź. Poetul a dedicat orașului său natal câteva

poezii. În poezia „Łódź” scrie: „Urmașii să uite să țeasă/ presupuneri despre Tuwim/ pentru că singur declar: orașul meu – este Łódź/ acesta este leagănul meu de familie”.

Julian Tuwim a murit la 27 decembrie 1953 la Zakopane. Mormântul lui se află în partea militară a cimitirului Powązki din Varșovia.

Barbara Breabăn

Odowiedziliśmy groby bliskich

1 listopada w Kościele Katolickim obchodzony jest dzień Wszystkich Świętych. Listopadowe święto swoje korzenia ma w początkach chrześcijaństwa. Już w IV w. obchodzono 13 maja dzień modlitw za męczenników, którzy oddali swoje życie w imię wiary. W roku 738 święto zostało przeniesione na 1 listopada, a w 837 r. było to już nie tylko wspomnieniem męczenników, ale wszystkich świętych. Święto obchodzone 2 listopada, dzień po Wszystkich Świętych, jest to dzień modlitwy za dusze zmarłych – zwłaszcza te, które przebywają w czyśćcu. Zaduszki mają swoje korzenie w dawnych pogańskim zwyczajach dziadów, opisanym m.in. w słynnym dramacie Adama Mickiewicza.

Słowianie obchodzili dziady dwa razy w roku – wiosną na początku maja i jesienią na początku listopada. Głównym elementem obchodów było nawiązanie kontaktu ze zmarłymi duchami i uzyskanie ich przychylności. Aby zbłąkane dusze mogły odnaleźć drogę do swoich domów, na rozstajach rozpalano ogniska. Przed domy lub na groby wynoszono również stawę (zwykle miód, kaszę i jajka), by wędrujące dusze mogły się pożywić. Zwykle tego dnia ofiarowywano jałmużnę żebrakom, by w zamian wspominali zmarłych. Pod koniec średniowiecza, kiedy stopniowo rozpowszechniało się w Polsce chrześcijaństwo, pogańskie obyczaje były surowo zakazywane przez Kościół. W miejsce dziadów przeforsowane zostały

Am vizitat mormintele celor apropiați

1 noiembrie în biserica catolică este ziua Tuturor Sfinților. Sărbătoarea are rădăcinile în începuturile creștinismului. Deja în sec. IV, la 13 mai se sărbătorește ziua rugăciunilor pentru martirii care și-au dat viața în numele credinței. În anul 738 sărbătoarea a fost mutată pe 1 noiembrie, iar în 837 era nu doar amintirea martirilor, ci a tuturor sfinților. Sărbătoarea din 2 noiembrie, după cea a Tuturor Sfinților, este ziua rugăciunii pentru sufletele celor morți – mai ales pentru cei care se află în purgatoriu.

Sărbătoarea își are rădăcinile în vechiul obicei păgân al moșilor, descris, printre altele, în celebra dramă a lui Adam Mickiewicz.

Slavii sărbătoreau moșii de două ori pe an – primăvara la începutul lunii mai și toamna la începutul lunii noiembrie. Elementul central era stabilirea contactului cu spiritele morților și obținerea bunăvoinței lor. Pentru ca sufletele rătăcite să poată găsi drumul la casele lor, la răscruci se aprindeau focuri. În fața caselor sau pe morminte se scotea mâncare (de obicei miere, hrișcă și ouă), pentru ca sufletele rătăcitoare să se poată hrăni. De obicei, în această zi se oferea pomană cerșetorilor, pentru ca în schimb aceștia să amintească pe cei morți. La sfârșitul evului mediu, când treptat se răspândea creștinismul în Polonia, obiceiurile păgâne

z czasem Zaduszki, które w XV w. były już znane w całym kraju.

Zarówno w Polsce, jak i w Rumunii katolicy dzień Wszystkich Świętych obchodzą w podobny sposób, podczas którego odwiedzają swoich bliskich na cmentarzach, modlą się za zmarłych i zapalają znicze na grobach. To także okazja do spotkania z najbliższą rodziną i przyjaciółmi. Co roku w pierwsze dni listopada po zapadnięciu zmroku na cmentarzach katolickich można podziwiać wyjątkowy blask tysięcy świateł.

Tekst i zdjęcia: Iwona Olszewska-Marculeac

au fost interzise cu brutalitate de către Biserică. În locul moșilor cu timpul a fost impusă Ziua Morților care, în sec. XV, era deja cunoscută în toată țara.

Atât în Polonia, cât și în România catolicii sărbătoresc ziua Tuturor Sfinților în mod asemănător, timp în care îi vizitează pe cei apropiați în cimitire, se roagă pentru cei morți și aprind candelă pe morminte. Este și un prilej de întâlnire cu rudele cele mai apropiate și cu prietenii. În fiecare an, în primele zile ale lunii noiembrie, după căderea serii, în cimitirele catolice poate fi admirată deosebita strălucire a miilor de lumini.

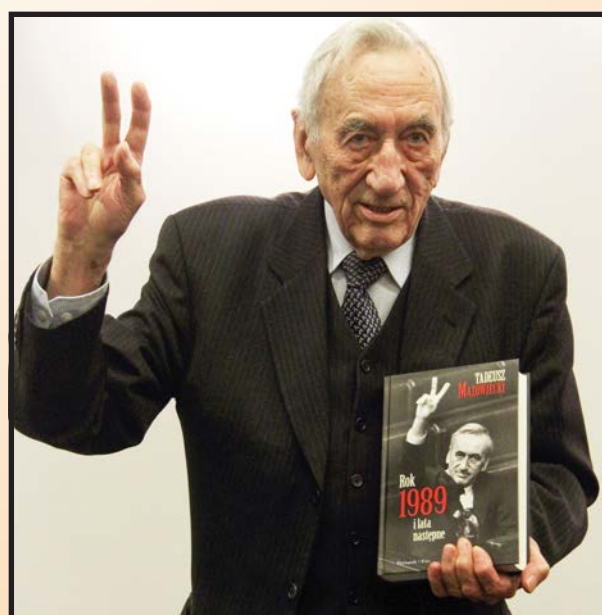
Trad. Stanislava Iachimovschi

28 października 2013 r. zmarł Tadeusz Mazowiecki

Tadeusz Mazowiecki był ostatnim premierem PRL i pierwszym premierem III Rzeczypospolitej, wybranym po wyborach 4 czerwca 1989 r. Był jednym ze współzałożycieli oraz przewodniczącym Unii Demokratycznej i Unii Wolności. Był posłem na Sejm PRL III, IV i V kadencji, posłem na Sejm RP I, II i III kadencji (w latach 1991–2001). Od 2010 r. pełnił funkcję doradcy Prezydenta RP ds. polityki krajowej i międzynarodowej. Był kawalerem Orderu Orła Białego.

Uroczystości pogrzebowe Tadeusza Mazowieckiego, pierwszego premiera III RP, rozpoczęły się wyprowadzeniem trumny z Pałacu Prezydenckiego do bazyliki archikatedralnej pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela. Tłumy wyszły na Krakowskie Przedmieście, aby odprowadzić pierwszego premiera III RP w jego ostatnią drogę.

Tadeusz Mazowiecki a decedat la 28 octombrie 2013

Orszak żałobny dotarł do świątyni, gdzie odprawiono mszę. Punktualnie o 11 w Krakowie zabił dzwon Zygmunt, uruchamiany przy najbardziej uroczystych okazjach.

Tadeusz Mazowiecki został pochowany na leśnym cmentarzu w Laskach. Trumnę z ciałem Tadeusza Mazowieckiego złożono w grobie rodzinnym, gdzie pochowana jest także jego żona Ewa. Wcześniej odprawiono mszę żałobną w intencji byłego premiera w Bazylice Archikatedralnej. „Żegnamy Tadeusza Mazowieckiego, premiera czasu przelomu ustrojowego w naszym kraju, architekta i budowniczego konstrukcji gmachu naszego niepodległego i demokratycznego Państwa Polskiego. Żegnamy naszego premiera” – mówił prezydent Bronisław Komorowski. Pogrzeb miał charakter państwowy. Niedzielę 3 listopada prezydent ogłosił dniem żałoby narodowej.

Tekst i zdjęcia: Grażyna Myślińska

Tadeusz Mazowiecki a fost ultimul premier al Poloniei Populare și primul premier al celei de a III-a Republici, ales după alegerile din 4 iunie 1989. A fost unul dintre întemeietorii și președinte al Uniunii Democratice și Uniunii Libertății. A fost deputat în Seimul RPP în legislaturile III, IV și V, deputat în Seimul RP în legislaturile I, II și III (în anii 1991-2001). Din anul 2010 a îndeplinit funcția de consilier al Președintelui RP pentru problemele politicii naționale și internaționale. A fost cavaler al Ordinului Vulturul Alb.

Funeraliile lui Tadeusz Mazowiecki, primul premier al celei de a III-a Republici, au început cu conducerea sicriului din Palatul Prezidențial la bazilica arhitecturală cu hramul „Martiriul Sf. Ioan Botezătorul”. Mulțimile au ieșit pe Krakowskie Przedmieście pentru a-l conduce pe ultimul drum pe primul premier al celei de a III-a Republici.

Cortegiul funerar a ajuns la biserică, unde s-a oficiat liturghia. Exact la ora 11.00 la Cracovia a bătut clopotul Zygmunt care se aude la ocazii festive.

Tadeusz Mazowiecki a fost înmormântat în cimitirul din pădurea Laski. Sicriul cu trupul lui Tadeusz Mazowiecki a fost depus în mormântul familiei unde este înmormântată și soția lui Ewa.

Înainte s-a oficiat liturghia funebră pentru fostul premier în Bazilica Arhitecturală. „Ne despărțim de Tadeusz Mazowiecki, premierul schimbării regimului în țara noastră, arhitectul și constructorul edificiului Statului Polonez independent și democratic. Ne luăm rămas bun de la premierul nostru” – a spus președintele Bronisław Komorowski. În mormântarea a avut caracter de stat. Duminiuță, 3 noiembrie a fost declarată de către președinte zi de doliu național.

Trad. St. Iachimovschi

Polonus

tel/fax: 0040 (230) 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

ISSN 1223-4192

Redactor năczelny:

Stanisława Jakimowska

Redagowany przez/Redactat de:

Kazimierz Longier (KL)

– redactor tehniczny

Barbara Breabăn

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Iwona Olszewska-Marculeac

Tipografia:

Zdjęcia na okładkach: Archiwum Dom Polski

